

แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตาม KDI

1.1 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการสร้างกระบวนการเรียนรู้

(APPROACHS TO LEARNING) – A

การสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้เด็กได้ใช้ทักษะการลงมือปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหาและเรียนรู้ การทำสิ่งต่างๆ เพื่อช่วยเหลือตนเอง ทำให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการค้นหาความรู้เพื่อทำความเข้าใจความเป็นจริงของโลกรอบตัว สร้างแรงจูงใจภายในและคุณลักษณะการเป็นนักสำรวจค้นคว้าที่ดี เพื่อพัฒนา ความสามารถในการสร้างกระบวนการเรียนรู้

แนวทางส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กแรกเกิด ถึง 3 ปี

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
A1. การริเริ่ม (INITIATIVE)	เด็กแสดงถึงการริเริ่มทำสิ่งที่สนใจ	เด็กแสดงการทำสิ่งต่างๆ จาก การตัดสินใจด้วยตนเอง ทั้ง การเลือกเข้าหาหรือถอยหนี จากผู้คน การเลือกวัตถุ อุปกรณ์ที่จะหยิบ จับ ส่องดู	<ul style="list-style-type: none"> - รับฟังและแสดงการยอมรับ การเลือก และการตัดสินใจของเด็ก - เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำสิ่งต่างๆ ตามความคิดริเริ่มของตนเอง อย่างอิสระ
A2. การแก้ปัญหา (PROBLEM SOLVING)	เด็กแสดงการแก้ปัญหาจากการสำรวจและการเล่น	เด็กเคลื่อนไหวร่างกาย และแสดงพฤติกรรมซ้ำๆ เพื่อทำให้เกิดบางสิ่งบางอย่าง ทั้งการ เคลื่อนตัว หรือย้ายวัตถุจาก ตำแหน่งเดิมในการค้นหาสิ่งที่ หายไปหรือเพื่อให้มองเห็น สิ่ง ต่างๆ ได้ชัดเจนขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - ปลดปล่อยให้เด็กลงมือทำสิ่งต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ เอง และ ช่วยดูแลความปลอดภัยอยู่ห่างๆ - กระตุ้นให้เด็กหาวิธีแก้ปัญหา และให้เวลาในการลองผิดลองถูก - ให้ความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น เมื่อเด็กร้องขอให้ช่วยแก้ปัญหา
A3. การช่วยเหลือตนเอง (SELF – HELP)	เด็กทำสิ่งต่างๆ เพื่อตนเอง	เด็กหยิบ จับ ถู อุปกรณ์ ที่ตนเองต้องใช้ เช่น แก้วน้ำ ขวดน้ำ ของใช้ต่างๆ รวมถึง แสดงความตั้งใจในการทำ สิ่งง่ายๆ ด้วยตนเอง เช่น หยิบ อาหารเข้าปาก ล้างมือ เดิน เข้าห้องน้ำ ถอดเสื้อผ้า ฯลฯ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้เด็กได้ช่วยหยิบ จับ ถู อุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการ ดำรงชีวิตของตนเอง - ตอบสนองและช่วยสนับสนุน เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรม การอยากทำสิ่งต่างๆ - ให้เด็กได้ใช้เวลาในการทำ สิ่งต่างๆ เพื่อตนเองอย่างเต็มที่

แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
A1. การคิดริเริ่ม (INITIATIVE)	เด็กแสดงถึงการ คิดริเริ่มในการ สำรวจโลก รอบตัว	เด็กมีความต้องการที่จะเรียนรู้ โดยจะแสดงออกถึงความอยากรู้อยากเห็น มีความเป็นอิสระ และสามารถกำหนดทิศทางการ ปฏิบัติของตนเอง ในขณะที่ กำลังเรียนรู้เกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การกระทำ และความคิด เด็ก จะได้เผชิญความท้าทายจาก การสำรวจค้นหาสิ่งต่างๆ ใน สิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์หลากหลาย ให้เด็กเลือกใช้อย่างอิสระ และคอย เพิ่มสื่อให้ลองใช้ทำสิ่งที่แตกต่างจาก เดิม - ยิ้ม แสดงท่าที่เป็นมิตรในการชักชวน เด็กเข้าร่วมกิจกรรม และให้เวลาใน การคิด ตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ - ลองเลียนแบบการกระทำ การเลือก ใช้สื่อตามวิธีการของเด็ก หรือลองทำ สิ่งที่อาจไม่ใช่วิธีที่เด็กทำ เพื่อดูการ ตอบสนอง และขอให้เด็กช่วยแนะนำ ตรวจสอบความถูกต้อง - ใช้คำพูด คำถาม แสดงท่าทางที่ กระตุ้น ให้เด็กให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ หรือเสนอความคิดและสิ่งที่ได้ทำให้ เพื่อนฟัง - ตั้งคำถาม สร้างความท้าทายเพื่อให้ เด็กคิดหาวิธีการอื่นในการทำสิ่งต่างๆ
A2. การวางแผน (PLANING)	เด็กวางแผน และทำสิ่ง ต่างๆ ตามที่ได้ ตัดสินใจด้วย ความมุ่งมั่น	เด็กวางแผนและตัดสินใจ ระบุ สิ่งที่เลือกและตั้งใจบนพื้นฐาน ความสนใจ โดยการวางแผนจะ มีความซับซ้อนและมี รายละเอียดเพิ่มมากขึ้น เด็กทำ ตามสิ่งที่วางแผนไว้จนสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วยเพิ่มคำศัพท์ ทวนคำพูดที่เด็ก แสดงการวางแผนกับกิจกรรมว่าจะไป เล่นมุมไหน จะไปทำอะไร หรือไปเล่น กับใคร - สนทนาซักถามด้วยคำถามปลายเปิด ถึงสื่อที่เด็กจะใช้ และขั้นตอนวิธีการที่ เด็กจะทำ หรือสิ่งที่เด็กคิดว่า จำเป็นต้องหาเพิ่มเติมสำหรับการทำให้ แผนงานที่วางไว้สำเร็จ- ยอมรับการ ตัดสินใจในกระบวนการที่เด็กวางแผน ว่าจะทำหรือแผนการใหม่ที่ เด็ก ต้องการเปลี่ยนแปลง

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามกระตุ้นให้เด็กคาดการณ์ถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นขณะเล่น ให้เด็กอธิบายแนวทางป้องกันหรือแก้ไข รวมถึงวางแผนสิ่งที่จะทำในลำดับต่อไป
A3. การปฏิบัติ (ENGAGEMENT)	เด็กตั้งใจลงมือทำสิ่งต่างๆที่ตนเองสนใจ	เด็กเข้าร่วมกิจกรรมและแสดงความตั้งใจในการเล่น เด็กแสดงถึงความพยายามและเปี่ยมไปด้วยแรงจูงใจในการทำสิ่งนั้นๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ชักชวนให้เด็กเข้าร่วมทำกิจกรรมที่สนใจ แสดงความคิดเห็นกับอุปกรณ์ขณะลงมือปฏิบัติ แล้วชวนให้เด็กเข้ามาเล่นด้วย - เล่นคู่ขนานไปกับเด็ก พูดทวนคำและเลียนแบบการกระทำ การใช้วัสดุอุปกรณ์ ต่างๆ ตามเด็ก - กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ หรืออธิบายขั้นตอน สาธิตแนวทางที่เด็กหรือเพื่อนจะปฏิบัติ - ตั้งคำถามปลายเปิด ให้เด็กได้พูดถึงสิ่งที่กำลังทำ และลองกระตุ้นให้เด็กขยายการดำเนินการให้มากขึ้นด้วยการใช้อุปกรณ์ที่อาจต้องหาเพิ่มเติมจากแหล่งอื่น
A4. การแก้ปัญหา (PROBLEM SOLVING)	เด็กลงมือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะเล่น	เด็กเป็นนักประดิษฐ์คิดค้น และมีความยืดหยุ่นในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย เด็กแสดงความก้าวหน้าในการแก้ปัญหาจากการลองผิดลองถูกไปสู่การคิดอย่างเป็นระบบได้	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงการรับรู้และไวต่อความรู้สึกของเด็ก อาจเสนอความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น - ให้เด็กบอกเล่าสถานการณ์ ให้ข้อมูลสิ่งที่เกิดขึ้น ระบุจุดที่เป็นปัญหา ช่วยเสนอแนวทางให้เด็กคิดต่อ หรือให้เด็กลองขอความช่วยเหลือจากเพื่อน - เชื่อมโยงคำศัพท์ที่ใช้ในการแสดงความรู้สึกเพื่อช่วยให้เด็กอธิบายและคลายความรู้สึกวิตกกังวลขณะเผชิญปัญหา

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามให้เด็กคิดหาสาเหตุของปัญหา อะไรทำให้สิ่งที่ทำไปแล้วได้ผลหรือไม่ได้ผล เด็กจะอย่างไรต่อไป มีวิธีการอื่นที่จะทำได้อีกหรือไม่ ทำไมเด็กจึงคิดว่า วิธีการที่จะใช้น่าจะประสบความสำเร็จ มีปัญหาอะไรที่อาจจะเกิดขึ้นกับสิ่งที่วางแผนใหม่อีกหรือไม่ และเด็กจะเตรียมการป้องกันหรือหาทางแก้ปัญหาอย่างไร
A5. การใช้แหล่งเรียนรู้ (USE OF RESOURCES)	เด็กค้นหา รวบรวมข้อมูล และสร้างความคิดเกี่ยวกับโลกรอบตัว	เด็กใช้ประสาทสัมผัสทุกด้าน และเครื่องมือที่หลากหลายในการค้นหาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโลกรอบตัว เด็กตั้งคำถามและพยายามอธิบายความคิดของตนเองเกี่ยวกับทุกสิ่งที่เด็กเข้าไปเกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และหนังสือภาพประเภทต่างๆ ที่เด็กสนใจและให้โอกาสเด็กใช้ด้วยวิธีการต่างๆ - อธิบายและสนับสนุนให้เด็กบอกเล่าถึงสิ่งที่กำลังทำขณะใช้วัสดุอุปกรณ์ และถามถึงอุปกรณ์อื่นๆ ที่เด็กคิดว่าจำเป็นต้องใช้ในการค้นหาคำตอบตามที่วางแผนไว้ - ชักถามถึงวิธีการที่เด็กจะใช้ในการค้นหาคำตอบ ให้เด็กคลี่คลายข้อสงสัยด้วยตนเอง และสนับสนุนให้เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมเข้าด้วยกัน - ส่งเสริมให้เด็กสังเกตและอธิบายลักษณะ ความเหมือน ความต่างของวัตถุทั้งเสียง กลิ่น ผิวสัมผัสหรือรสชาติ และกระตุ้นให้อธิบายว่าคุณสมบัติต่างๆ จะช่วยให้เด็กสามารถทำสิ่งที่ตั้งใจได้อย่างไร - ส่งเสริมให้เด็กใช้การสืบเสาะหาความรู้ เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			- กระตุ้นการมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ และแผนภูมิอย่างง่าย
A6. การสะท้อน ความคิด (REFLECTION)	เด็กบอกเล่า สะท้อน ความคิด เกี่ยวกับ ประสบการณ์ ของตนเอง	เด็กใช้ประสบการณ์ต่างๆ ใน การสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับผู้คน สื่อวัสดุ อุปกรณ์ สถานการณ์ และความคิด เด็กสร้างความ เชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เด็กรู้แล้ว กับสิ่งที่เด็กกำลังทำและกำลัง เรียนรู้	- พุดทวนคำตอบและช่วยเรียบเรียงสิ่ง ที่เด็กเล่าให้เป็นประโยคที่ได้ใจความ และอาจเพิ่มรายละเอียดที่ได้จากการ เข้าไปสังเกตในช่วงที่เด็กเล่น - ให้เด็กนำเสนอและอธิบายถึงวัสดุ อุปกรณ์ ขั้นตอนและวิธีการที่เด็กเล่น หรือสิ่งอื่นๆ ที่ทำเพิ่มเติม รวมถึงช่วย สรุปประเด็นที่เด็กอธิบาย - ใช้คำขยายเกี่ยวกับเวลาในสิ่งที่เด็ก พูด ช่วยเด็กคิดทบทวนย้อนไปถึง แผนงานที่วางไว้ตอนแรก และสิ่งที่ได้ ปฏิบัติในช่วงที่เล่นกับอุปกรณ์ต่างๆ - ส่งเสริมให้เด็กอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมที่ เหมือนและต่างกับประสบการณ์เดิม และตั้งคำถามให้เด็กลองนึกถึงสิ่งที่ อาจทำให้วัตถุหรือประสบการณ์มี ความแตกต่างจากนี้ในครั้งต่อไป

1.2 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม

(SOCIAL AND EMOTION DEVELOPMENT) - B

พัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคมสร้างความรู้สึกมั่นคงทางอารมณ์ จากพื้นฐานการได้รับสัมผัส การโอบกอดอันอ่อนโยน การดูแลด้วยความรักความเข้าใจ ทำให้เด็กได้รับรู้ถึงความปลอดภัย พัฒนาความไว้วางใจและเรียนรู้การสร้าง ปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่ ผู้ที่เลี้ยงดูใกล้ชิด และผู้คนอื่นๆ ในสังคม ประสบการณ์ด้านนี้สนับสนุนให้เด็กได้ แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวทางการส่งเสริมพัฒนาสำหรับเด็กแรกเกิด – 3 ปี

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
B1. การรับรู้ถึงความแตกต่าง (DISTINGUISHING SELF AND OTHERS)	เด็กแยกแยะความแตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่น	เด็กสำรวจร่างกายของตนเอง เช่น เอานิ้วมือนิ้วเท้าเข้าปาก ในเด็กวัยทารก จ้องมอง ยิ้มให้ และสัมผัสภาพสะท้อนของตนเอง ในกระจกเงาหรือภาพถ่าย เล่นกับนิ้วมือนิ้วเท้า ระบุว่าสิ่งของและผู้คนเป็นของตน รวมถึงจำแนกภาพถ่ายตัวเอง และภาพสะท้อนในกระจก	<ul style="list-style-type: none"> - ติดกระจกเงา ภาพถ่าย ให้เด็กได้มองเห็นภาพตนเอง - ชวนเด็กสนทนาถึงลักษณะของตัวเอง เด็ก เพศ ความสนใจ ความชอบ - ชวนเด็กระบุเกี่ยวกับลักษณะของผู้อื่น
B2. ความผูกพัน (ATTACHMENT)	เด็กแสดงออกถึง ความผูกพันกับผู้ใกล้ชิด	เด็กแสดงการตอบสนองต่อผู้ที่เลี้ยงดู พ่อแม่ คนที่ใกล้ชิด ด้วยการยิ้ม โผเข้าหา ให้อุ้ม กอด สัมผัส หยอกล้อเล่นด้วย พุดคุยและขอความช่วยเหลือ	<ul style="list-style-type: none"> - สัมผัส กอด อุ้ม และแสดงท่าที่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กด้วยความอ่อนโยน - สนทนาพุดคุย หยอกล้อ พาเด็กเล่นนิ้วมือ ท่องคำคล้องจอง ร้องเพลง เล่นและทำกิจกรรม
B3. ความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ (RELATIONSHIP WITH ADULTS)	เด็กปรับตัว สร้างความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่คนอื่น	เด็กแสดงถึงความไว้วางใจผู้ใหญ่ หรือครู โดยยิ้มให้ ตอบสนองต่อเสียงหรือคำพูดของผู้ใหญ่ เอาของเล่นให้ ยอมให้เล่นด้วย รวมถึงพุดคุยเล่าเรื่องให้ฟังและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ยิ้มแย้ม สนทนาพุดคุย หยอกล้อเด็กด้วยท่าที่เป็นมิตร - สบตา รับฟัง สิ่งที่เด็กบอกเล่า และเล่นกับเด็กตามวิธีที่เด็กคิด - ชักชวนเด็กทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
B4. ความสัมพันธ์กับเด็ก (RELATIONSHIP WITH PEERS)	เด็กปรับตัว สร้างความสัมพันธ์กับเด็กคนอื่น	เด็กจ้องมอง แสดงความสนใจในสิ่งที่เด็กคนอื่นกำลังเล่น เดินเข้าไปหา กอด นั่งเล่น ใกล้ๆ ระบุชื่อและพุดคุยด้วย	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัย ให้จำนวนเพียงพอแก่เด็กในห้อง - พาเด็กมานั่งเล่นใกล้ๆ เด็ก คนอื่น ชวนเด็กเล่นและ ทำกิจกรรมด้วยกัน

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
B5. อารมณ์ (EMOTIONS)	เด็กแสดงออกถึง อารมณ์ต่างๆ	เด็กยิ้ม หัวเราะ ร้องไห้ ดีใจ เสียใจ ง่วง งอแง แสดงอาการ เข้าหาหรือถอยห่างจากบางสิ่ง บางอย่างหรือผู้คน ตอบสนอง ต่อกิจกรรมตามสภาพอารมณ์ ต่างๆ พยายามทำบางอย่าง ให้สำเร็จ แก้ปัญหา พูดบอก ความรู้สึกของตนเอง เช่น “เสียใจ”	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกตสีหน้า ท่าทางพฤติกรรม ที่เด็กแสดงความรู้สึกต่างๆ - ชวนเด็กสนทนา เล่าสาเหตุ บอกความรู้สึก โดยรับฟังและ แสดงท่าทียอมรับสภาพอารมณ์ ของเด็ก - ให้เวลาเด็กแสดงออกถึง อารมณ์ และตอบสนองต่อ พฤติกรรมที่เด็กแสดงอารมณ์ ต่างๆ ด้วยความเหมาะสม - ชวนเปลี่ยนกิจกรรม เบี่ยงความ สนใจ ไปสู่วัตถุหรือกิจกรรมอื่น เมื่อเห็นเด็กมีอาการหงุดหงิด หรือเสียใจมากเกินไป
B6. การเข้าใจผู้อื่น (EMPATHY)	เด็กแสดงออกถึงการ เข้าใจความรู้สึกและ ความต้องการของ ผู้อื่น	เด็กแสดงการตอบสนอง ความรู้สึกของผู้อื่น เช่น ยิ้ม เมื่อ เห็นผู้เลี้ยงดูยิ้ม ร้องไห้ เมื่อ เห็นเด็กคนอื่นร้องไห้ แสดง พฤติกรรมให้ผู้อื่นสนใจ ยื่นของเล่นให้ หรือเข้าไปกอด ปลอบโยนเด็กคนอื่น พูดบอก ว่าเด็กคนอื่นหรือตุ๊กตา ทำ อะไร เช่น “น้องร้องไห้”	<ul style="list-style-type: none"> - รับฟัง แสดงท่าทียอมรับ เมื่อ เห็นเด็กปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความ เข้าใจ - ชวนเด็กสนทนา ให้แสดง คำพูดที่สะท้อนถึงการเข้าใจ ความรู้สึกผู้อื่น - สนับสนุนพฤติกรรมที่เด็ก แสดงออกถึงความเข้าใจและ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น
B7. การเล่นกับผู้อื่น (PLAYING WITH OTHER)	เด็กเล่นกับผู้อื่น	เด็กแสดงสีหน้า ท่าทางดีใจ และตอบสนองเมื่อมีผู้อื่น มา เล่นด้วย จ้องมองดูวัตถุ และ วิธีการเล่นของเด็กคนอื่น ลองเลียนแบบพฤติกรรม และ เล่นของเล่นตามที่ได้เห็นเด็กอื่น เล่น ให้ความร่วมมือเมื่อมีคน	<ul style="list-style-type: none"> - จัดพื้นที่เล่นวัสดุอุปกรณ์ ที่ เหมาะสมกับวัย หลากหลาย และเพียงพอ เพื่อให้เด็กสามารถ เลือกมาเล่นร่วมกันได้ตามความ สนใจ - ให้เวลาเด็กในการเข้าไปเล่น กับผู้อื่นตามความพร้อมของเด็ก

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
		มาชวน และร่วมเล่นกับเด็ก คนอื่นๆ ในบริเวณเดียวกัน	<ul style="list-style-type: none"> - ชักชวนให้เด็กเข้าร่วมเล่นกับ ผู้อื่นด้วยคำพูด วิธีการนุ่มนวล - สนับสนุนให้เด็กได้เล่นกับเด็ก ในวัยเดียวกันและเด็กในวัยอื่นๆ โดยดูแลความปลอดภัยใกล้ชิด - เข้าไปร่วมเล่นกับเด็กในกลุ่ม
B8. การร่วมกิจกรรม กลุ่ม (GROUP PARTICIPATION)	เด็กมีส่วนร่วมใน กิจกรรมกลุ่มใน กิจวัตรประจำวัน	เด็กแสดงพฤติกรรม เคลื่อนไหวร่างกาย คว่ำจับ สิ่งของช่วงทำกิจกรรมกับ พี่ เลี้ยง เลือกลงแป้งโต้ว กับ เพื่อน มีส่วนร่วมในการทำ สิ่ง ต่างๆ เช่น ช่วยเก็บของเล่น ปรบมือ ร้องเพลง ทำท่า เคลื่อนไหว ประกอบจังหวะ ร่วมกับเพื่อนในกลุ่มใหญ่	<ul style="list-style-type: none"> - ออกแบบและจัดกิจกรรมกลุ่ม ให้เด็กมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ กับเพื่อนๆ ในกิจวัตรประจำวัน เช่น รับประทานอาหาร เล่นใน กลุ่มเล็ก หรือทำกิจกรรม กลุ่ม ใหญ่ด้วยกัน - จัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ กับการเลือกใช้ในกิจกรรมเด็ก - กระตุ้นให้เด็กร่วมร้องเพลง ปรบมือ ทำกิจกรรมเคลื่อนไหว ในช่วงกิจกรรมกลุ่ม

แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี

ประสบการณ์ สำคัญ/ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมเด็ก ที่ปรากฏ	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
B1. การรับรู้ เกี่ยวกับตนเอง (SELF - IDENTITY)	เด็กมีการรับรู้ ต่อตนเอง ใน เชิงบวก	เด็กตระหนักถึงคุณลักษณะที่ สร้างอัตลักษณ์ของตนเอง เช่น เพศ เชื้อชาติ วัฒนธรรมและ ความสามารถ เด็กรับรู้ถึง ลักษณะเฉพาะ และพัฒนาการ รับรู้ความเป็นตัวตนที่สมบูรณ์ ได้	<ul style="list-style-type: none"> - สนทนาพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับ ลักษณะเฉพาะของแต่ละคนในด้าน เพศ อายุ ผม ตา สีผิว วัฒนธรรม ภาษา อธิบายให้เด็กเข้าใจว่าแม้มี ความแตกต่างกัน แต่ทุกคนมี ความสำคัญเท่ากัน - ชักชวนให้เด็กอภิปรายถึงความชอบ และความสนใจที่ต่างกัน ยอมรับความ เหมือนหรือความต่างระหว่างตนเอง

ประสบการณ์สำคัญ/ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมเด็กที่ปรากฏ	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
			<p>กับเพื่อนๆ เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระตุ้นให้เด็กแสดงถึงความสนใจ ความชอบตามความคิดความรู้สึกของตนเอง ตั้งคำถามให้เด็กแสดงเหตุผลอย่างอิสระ
B2. การตระหนักในความสามารถของตน (SENSE OF COMPETENCE)	เด็กรู้สึกมั่นใจและทำสิ่งต่างๆ ด้วยความสามารถของตนเอง	เด็กสร้างการค้นพบและแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยการคาดหวังถึงความสำเร็จ เด็กเชื่อว่าตนเองสามารถพัฒนาความรู้และทักษะใดๆ ได้ตามต้องการ	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการและความสามารถตามวัยของเด็ก - ช่วยย่อยงานหรือกิจกรรมให้มีขั้นตอนชัดเจนและช่วยเสนอแนะวิธีการที่เด็กจะลองทำ หรือแนะนำให้ขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น - กล่าวแสดงความชื่นชมในสิ่งที่เด็กทำได้ด้วยความสามารถของตนเองและใช้คำพูดเชิงบวกให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยความมั่นใจ - สนับสนุนให้เด็กแลกเปลี่ยนทักษะและให้คำแนะนำแก่ผู้อื่น - ส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตนเอง
B3. อารมณ์ (EMOTIONS)	เด็กแสดง ออก บอก ความรู้สึก และจัดการอารมณ์ของตนเอง	เด็กระบุและบอกถึงสภาพอารมณ์ของตนเอง และรับรู้ว่ามีอารมณ์ความรู้สึกที่อาจเหมือน หรือแตกต่างจากตนเอง เด็กจัดการกับการแสดงออกทางอารมณ์ของตนเองได้	<ul style="list-style-type: none"> - ระบุคำศัพท์บอกสภาพอารมณ์ต่างๆ และอธิบายการแสดงออกของเด็ก รวมถึงตั้งคำถามถึงเหตุผลที่ทำให้เด็กรู้สึกเช่นนั้น - ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กที่มีต่อผู้อื่น และชี้แนะแนวทางที่ควรแสดงออกอย่างเหมาะสม - ช่วยเด็กจัดการกับอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง แสดงการยอมรับและ

ประสบการณ์สำคัญ/ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมเด็กที่ปรากฏ	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
			<p>กล่าวถึงสถานการณ์ที่เด็กสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้เด็กพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น - ให้เด็กทำกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติ การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง เสียงดนตรี/ การร้องเพลง และการทำงานศิลปะ
B4. การเข้าใจผู้อื่น (EMPATHY)	เด็กแสดงถึงการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น	เด็กเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นโดยการคิดจากประสบการณ์ของตนเองในขณะที่เผชิญกับสภาพอารมณ์แบบเดียวกัน เด็กตอบสนองและแสดงความเข้าใจด้วยการแบ่งปันความสุขและแสดงความช่วยเหลือเมื่อเห็นผู้อื่นได้รับความเจ็บปวดทางกายหรือจิตใจ	<ul style="list-style-type: none"> - ระบุชื่อและอธิบายมุมมองของสิ่งที่เด็กรู้สึกและการรับรู้หรืออารมณ์ที่เด็กคนอื่นจะรู้สึกเช่นกัน - กล่าวถึงสิ่งที่เด็กแสดงถึงพฤติกรรม การเอาใจใส่ดูแลผู้อื่น และมีการปรับสิ่งที่ตนเองทำให้สอดคล้องกับการรับรู้ของผู้อื่น - หาโอกาสสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมและแสดงพฤติกรรมดูแลเอาใจใส่ผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ - ส่งเสริมให้เด็กแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นอกเห็นใจเมื่อเห็นผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจ และช่วยเหลือ - ปลอดภัยเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ
B5. ความเป็นชุมชน (COMMUNITY)	เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมภายในห้องเรียน	เด็กแสดงถึงความเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน โดยการทำกิจกรรมต่างๆ การให้ความร่วมมือตามความคาดหวังของสังคม และรับผิดชอบการดูแลห้องเรียนร่วมกับผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> - ชักชวนให้เด็กทำกิจกรรมด้วยท่าทีที่เป็นมิตร แจ้งกิจกรรมต่อไปล่วงหน้าให้เด็กเตรียมเปลี่ยนกิจกรรมหรือมีทางเลือก แสดงการยอมรับเมื่อเด็กให้ความร่วมมือในการปฏิบัติทำกิจกรรมประจำวัน - กล่าวยกย่องพฤติกรรมเชิงบวกที่เด็กแสดงออกตามความคาดหวัง ทั้งการช่วยเหลือ แบ่งปัน แนะนำกันเอง และ

ประสบการณ์ สำคัญ/ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมเด็ก ที่ปรากฏ	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
			<p>การทำสิ่งต่างๆ โดยนึกถึงผู้อื่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้โอกาสเด็กมีบทบาททำหน้าที่ต่างๆ ในการดูแลสื่อวัสดุอุปกรณ์ การเก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวม การรักษาความสะอาดในห้องเรียน และชื่นชมเมื่อเด็กรับผิดชอบทำได้เอง - ส่งเสริมให้เด็กร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน - กระตุ้นให้เด็กร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน รวมถึงให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ และดูแลห้องเรียนร่วมกัน
<p>B6. การสร้างสัมพันธ์ภาพ (BUILDING RELATIONSHIPS)</p>	<p>เด็กสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการอยู่ร่วมกับเด็ก และผู้ใหญ่คนอื่นๆ</p>	<p>เด็กปรับตัวเข้ากับผู้อื่นในห้องเรียน สามารถจำชื่อครูและเพื่อนๆ เด็กพัฒนามิตรภาพ เข้าหาผู้คน และแสดงบทบาททั้งการเป็นผู้รับและผู้ให้ในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างความคุ้นเคยกับเด็กเป็นรายบุคคล ร่วมเล่นกับเด็ก ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกตามความเหมาะสม - สร้างโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมได้ สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนๆ เสนออุปกรณ์ จัดสถานที่ให้เด็กได้ใช้เวลาเล่นร่วมกัน - ช่วยให้เด็กตระหนักในความสำคัญของการสร้างมิตรภาพ ตั้งใจฟังและสนับสนุนให้เด็กรับฟังและสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน - แปลความหมายของการกระทำที่เด็กจะได้เข้าใจความรู้สึกที่ดีของผู้อื่น และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งที่เด็กมีความสนใจเหมือนกันเพื่อการเล่นร่วมกัน

ประสบการณ์สำคัญ/ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมเด็กที่ปรากฏ	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
B7. การเล่นร่วมมือ (COOPERATIVE PLAY)	เด็กให้ความร่วมมือในการเล่นร่วมกับผู้อื่น	เด็กชักชวนผู้ใหญ่และเพื่อนให้ร่วมเล่นด้วย เด็กเล่นแบบร่วมมือ โดยแบ่งของเล่น พื้นที่เล่น สนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้คำพูดแสดงการชื่นชมเมื่อเห็นเด็กปรับตัวเล่นร่วมกับเพื่อน ช่วยดูแลเมื่อเด็ก 2 คน ใช้วัสดุอุปกรณ์ชนิดเดียวกัน - ให้เวลาเด็กในการพัฒนาวิธีการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งจะค่อยๆ ซ้ำซ้อนขึ้น ร่วมเล่นตามวิธีและหัวข้อที่เด็กกำหนด อาจเรียกชื่อที่เด็กสมมติขึ้น - สังเกตเด็กที่ต้องการเพื่อนเล่นด้วย พูด-ชักชวนให้เด็กเข้ามาเล่นด้วยกัน แนะนำเพื่อนให้มาร่วมเล่น เมื่อเด็กคุ้นเคยเล่นกันเองได้ ครูอาจปลีกตัวไปช่วยสนับสนุนเด็กคนอื่นต่อ - เพิ่มวัสดุอุปกรณ์ที่จะช่วยขยายการเล่นของเด็กให้มากขึ้น ช่วยอธิบายและชวนให้เด็กร่วมฟังความคิดของเพื่อนในขณะที่เล่น - ส่งเสริมให้เด็กสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เล่นและทำงานแบบร่วมมือ รวมถึงการทำศิลปะแบบร่วมมือ
B8. การมีคุณธรรมในจิตใจ (MORAL DEVELOPMENT)	เด็กแสดงออกถึงการรู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิดและสิ่งที่ถูก	เด็กพัฒนาพฤติกรรมด้านจริยธรรม โดยเข้าใจถึงหลักคุณธรรม ความถูกต้องที่ไม่แปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ (เช่น เราไม่ควรตีผู้อื่น)	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วยชี้ให้เด็กเห็นถึงพฤติกรรมของตนเองที่ส่งผลกระทบต่อคนอื่น ให้ความเห็นเมื่อเด็กแสดงความรับผิดชอบในผลการกระทำของตน - ระบุความคาดหวังต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ให้เด็กเข้าใจ ชื่นชมต่อการแสดงพฤติกรรมนั้น เมื่อเห็นเด็กปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง - ยับยั้งพฤติกรรมที่จะทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด หรือเสียใจ โดยมุ่งความสนใจ

ประสบการณ์ สำคัญ/ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมเด็ก ที่ปรากฏ	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
			<p>และกล่าวถึงส่วนที่เป็นพฤติกรรมมากกว่าบุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบุและอธิบายให้เด็กเห็นถึงผลของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เชื่อมโยงกับหลักคุณธรรมจริยธรรม - สร้างความเข้าใจและอภิปรายกับเด็กถึงพฤติกรรมบางอย่างที่เพื่อนอาจไม่ได้ตั้งใจก่อให้เกิดผลกระทบ แต่เกิดจากอุบัติเหตุ หรือความบังเอิญ - ส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติตามหลักศาสนาที่นับถือ - จัดกิจกรรมการฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ร่วมสนทนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม
<p>B9. การแก้ไขความขัดแย้ง (CONFLICT RESOLUTION)</p>	<p>เด็กแก้ไข ความขัดแย้ง ทางสังคมด้วยเหตุผล</p>	<p>เด็กมีส่วนร่วมในการแก้ไขความขัดแย้งหรือปัญหาเชิงสังคม เพื่อปรับความเข้าใจกัน เด็กระบุปัญหา เสนอและรับฟังความคิดของผู้อื่น แล้วเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ทุกคนยอมรับได้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายสิ่งที่สังเกตพบและหยุดพฤติกรรมที่อาจสร้างความเจ็บปวด ตั้งใจฟังเด็กแต่ละคนเล่าปัญหาด้วยความเป็นกลาง - ช่วยระบุประเด็นสำคัญในรายละเอียดของปัญหา สิ่งที่เด็กต้องการแก้ไข กระตุ้นให้เด็กคิดวิธีที่จะใช้แก้ปัญหาและย้าทวน วิธีที่แต่ละคนคิด - หากเด็กเล็กไม่สามารถหาวิธีแก้ปัญหาได้ ผู้ใหญ่อาจช่วยเสนอแนวทางให้แล้วดูปฏิกิริยาตอบสนองของเด็ก - กล่าวแสดงความยินดีเมื่อเด็กแก้ปัญหาได้ แม้จะมีผู้ใหญ่เป็นผู้ช่วยหรือเด็กร่วมกันแก้ปัญหาเอง - กรณีที่เห็นว่าจะไม่มีใครทำอันตราย

ประสบการณ์สำคัญ/ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมเด็กที่ปรากฏ	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
			<p>กัน ลองใช้เวลาเด็กๆ ในการคิดแก้ปัญหาตัวเองก่อนที่ผู้ใหญ่จะเข้าไปช่วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา และให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
B10. ความมีวินัย (DISCIPLINE)	เด็กรับรู้และปฏิบัติตามข้อตกลงของส่วนรวม	เด็กเข้าใจและปฏิบัติตามข้อตกลง สามารถควบคุมตนเองให้ทำตามกติกาที่ทุกคนต้องรับผิดชอบ	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายความคาดหวังต่อพฤติกรรม การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามข้อตกลงของส่วนรวมให้เด็กเข้าใจ - ยิ้ม แสดงท่าทีที่เป็นมิตร กระตุ้นให้เด็กเข้าแถวตามลำดับ รู้จักการรอคอย และปฏิบัติตามข้อตกลง - แจ้งกิจกรรมต่อไปล่วงหน้า ให้เด็กเตรียมตัวให้ความร่วมมือและควบคุมตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม - ให้โอกาสเด็กทำหน้าที่ต่างๆ และฝึกความรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเองและส่วนรวม - กล่าวยินดีต่อพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก ถึงการมีระเบียบวินัย และเมื่อเด็กปฏิบัติ ได้เองโดยไม่ต้องเตือนซ้ำ

1.3 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านร่างกาย สุขภาพ และสุขนิสัย (PHYSICAL DEVELOPMENT AND HEALTH) - C

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายเป็นการสนับสนุนให้เด็กพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก การใช้ประสาทสัมผัส การควบคุมกลไกในร่างกายในการเคลื่อนไหวและเคลื่อนที่ เสริมสร้างสมรรถภาพให้เกิดการเจริญเติบโตสมวัย ฝึกการสร้างสุขนิสัย ให้เด็กมีความสุขอนามัยและมีภาวะโภชนาการที่ดี เรียนรู้การดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง

แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กอายุแรกเกิด – 3 ปี

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
C1. การเคลื่อนไหวร่างกายบางส่วน (MOVING PARTS OF THE BODY)	เด็กเคลื่อนไหว ส่วนต่างๆ ของ ร่างกาย (การหันศีรษะ, การหยิบจับ, การเตะ)	เด็กขยับ เตะแขนขา ไขว่คว้า จับวัตถุ ย้ายการถืออุปกรณ์ จากมือข้างหนึ่งไปยังอีกข้างหนึ่ง กลิ้ง หรือขว้างลูกบอล ไปยังวัตถุหรือบุคคล เตะ ลูกบอล และหยิบ จับวัตถุ ขึ้น เล็กๆ โดยใช้การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อ นิ้วมือ	<ul style="list-style-type: none"> - จัดวางสื่อ วัสดุอุปกรณ์ให้เด็กมอง หันหา หยิบ ไขว่คว้า จับอย่างหลากหลาย - กระตุ้นให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายบางส่วน เช่น ศีรษะ นิ้วมือ มือ แขน ขา ด้วยการทำกิจกรรมสนุกๆ เช่น เล่นนิ้วมือ คำคล้องจอง ร้องเพลง เล่นกับอุปกรณ์ต่างๆ - ให้โอกาสเด็กได้ใช้ร่างกายในการเคลื่อนไหวตามทิศทาง และความตั้งใจอย่างอิสระ
C2. การเคลื่อนไหวร่างกาย โดยรวม (MOVING THE WHOLE BODY)	เด็กเคลื่อนไหว (การคืบ, การคลาน, การเดิน, การวิ่ง, การทรงตัว)	เด็กใช้ร่างกายทุกส่วนในการเคลื่อนไหว และเคลื่อนที่ เช่น การคืบ คลาน เดิน วิ่ง ปีน ป่าย กระโดด ย่อตัว ทรงตัว เดินขึ้น-ลงบันได	<ul style="list-style-type: none"> - จัดสภาพแวดล้อม พื้นที่ วางตำแหน่งเฟอร์นิเจอร์ และเครื่องใช้ต่างๆ ให้ปลอดภัย - ชักชวนให้เด็กออกไปเล่นในบริเวณสนามที่มีเครื่องเล่นสำหรับเดิน วิ่ง ปีนป่าย ฯลฯ - ออกแบบกิจกรรมและจัดอุปกรณ์ สถานการณ์กระตุ้นให้เด็กเคลื่อนที่ในรูปแบบต่างๆ เช่น เดินทรงตัว ลอด ย่อตัว คืบ คลาน ฯลฯ
C3. การเคลื่อนไหวพร้อมอุปกรณ์ (MOVING WITH OBJECTS)	เด็กเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมอุปกรณ์ต่างๆ	เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยถือ หยิบ จับ เขย่า วัสดุอุปกรณ์ ไปพร้อมกับการเดิน วิ่ง กระโดด หรือทำท่าทางต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - จัดวางสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายให้เด็ก ได้ถือ หยิบ จับ เขย่า ประกอบการเคลื่อนไหว - สนับสนุนให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายในรูปแบบและทิศทาง

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
			ต่างๆ ประกอบอุปกรณ์ด้วยกิจกรรมสนุกๆ - กระตุ้นให้เด็กทำท่าทางการเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์ด้วยตนเองโดยอิสระ
C4. ความคงทนในกลไกทางร่างกาย (STEADY BEAT)	เด็กรู้สึกและมีความคงทนในการสร้างประสบการณ์ทางร่างกาย	เด็กขยับร่างกายในรูปแบบซ้ำๆ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น เขย่าเครื่องเคาะจังหวะ ใช้ช้อนเคาะโต๊ะ ย่อขึ้น-ลง โยกตัว พร้อมกับเสียงเพลงที่ได้ฟัง หรือส่ายไป-มาตามจังหวะ	- จัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่มีเสียงให้เด็ก ได้ถือ หยิบ จับ เขย่าซ้ำๆ - ให้โอกาสเด็กทำท่าทางการเคลื่อนไหวซ้ำๆ ตามความสนใจ - กระตุ้นให้เด็กเคลื่อนไหวซ้ำๆ ในรูปแบบต่างๆ ไปพร้อมกับเพลงที่มีจังหวะสม่ำเสมอ

แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี

ตัวบ่งชี้/ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
C1. ทักษะการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ (GROSS – MOTOR SKILLS)	เด็กแสดงออกถึงความแข็งแรง ความยืดหยุ่น ความสมดุล และการควบคุมการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการเคลื่อนไหว	เด็กใช้ร่างกายเคลื่อนไหวแบบอยู่กับที่ เช่น การงอตัว การหมุนบิดตัว การโยกตัว และแบบเคลื่อนที่ เช่น การเดิน ปีน ป่าย วิ่ง กระโดดไปมา กระโดดขึ้นลง วิ่งสลับเท้า ซอยเท้า คืบ ม้า เด็กประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง โยน จับ เตะ ตีลูกบอล และแกว่งไปมา	- เลียนแบบและระบุชื่อการเคลื่อนไหวของเด็กทั้งการเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ และการเคลื่อนไหวแบบอยู่กับที่ และลองทำตามลำดับขั้นตอนไปพร้อมกับเด็ก - กล่าวถึงสิ่งที่เด็กปฏิบัติเมื่อจัดกระทำกับวัตถุในขณะที่เคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ และแบบอยู่กับที่ ลองทำควบคู่ไปกับการบรรยายสิ่งที่ปฏิบัติเหมือนเด็ก - เปิดโอกาสให้เด็กเคลื่อนไหวที่มีลำดับขั้นตอนขณะที่รอทำกิจกรรมช่วงรอรับประทานอาหารกลางวัน อาทิ การตบมือ เล่นนิ้วมือ ทำท่าเคลื่อนไหวซ้ำๆ

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - ลองชักชวนให้เด็กเพิ่มความท้าทาย ในขณะที่เคลื่อนไหวแบบต่างๆ อาทิ ยก เข้าสูงขึ้น ทำให้เร็วขึ้น กระตุ้นให้เด็ก บอกชื่อ ท่าทาง อธิบายลำดับขั้นตอน ของการเคลื่อนไหวของตนเอง และคิด ท่าทางที่จะทำต่อไป - ลองให้เด็กคิดว่าจะจัดกระทำกับวัตถุ ในรูปแบบอื่นๆ ในขณะที่เคลื่อนที่และ อยู่กับที่ได้อีกหรือไม่ หรือให้เด็กลองใช้ วัตถุที่มีลักษณะคล้ายกันทำท่าต่างๆ - ส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรม หลากหลาย ทั้งการเคลื่อนไหวอยู่กับที่ การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ การ เคลื่อนไหวพร้อมวัสดุ อุปกรณ์ การ เล่นเครื่องเล่นสนาม การเคลื่อนไหวที่ ใช้การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การ จับ การโยน การเตะ การเล่นเครื่อง เล่นสนามอย่างอิสระ
C2. ทักษะการใช้ กล้ามเนื้อ เล็ก (FINE – MOTOR SKILLS)	เด็กแสดง ออก ถึงความ แข็งแรง การ ประสาน สัมพันธ์ ระหว่างตากับ มือ และ การ ควบคุมการใช้ กล้ามเนื้อเล็ก ทำกิจกรรม	เด็กใช้กล้ามเนื้อเล็กในการ เคลื่อนไหว เช่น การหยิบจับ นิ้ว บีบ ตี หุบ ทำท่าทาง การ เขียน และการตัด เด็กแสดงการ จัดกระทำกับวัสดุและเครื่องมือ ต่างๆ เด็กพัฒนาความสัมพันธ์ ระหว่างตากับมือ เช่น การต่อ บล็อก การหยิบเมล็ดถั่ว การเท น้ำผลไม้ และ การเคาะนิ้ว	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่กระตุ้นให้เด็ก ได้ใช้กล้ามเนื้อเล็กในการจัดกระทำ ฝึกการใช้ความสัมพันธ์ระหว่างตากับ มือ และคอยเพิ่มอุปกรณ์ที่กระตุ้นให้ เด็กควบคุมการใช้กล้ามเนื้อเล็กให้ดี ยิ่งขึ้น - เลียนแบบการปฏิบัติของเด็กและ อธิบายการกระทำขณะทำตามขั้นตอน ซักถาม ให้เด็กสาธิตวิธีการทำสิ่งต่างๆ ให้ดู

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนให้เด็กลองทำสิ่งที่ซับซ้อนขึ้น ใช้มือเดียว เมื่อทำได้แล้วอาจให้เด็กลองใช้อีกมือหนึ่ง - ให้เด็กทำกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่น สัมผัสและการสร้างจากแท่งไม้ บล็อก การเขียนภาพและการเล่นกับสี การปั้น การประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้วยเศษวัสดุ รวมถึง การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก ตัด ปะ และร้อยวัสดุ
C3. การตระหนักรู้ ในร่างกาย (BODY AWARENESS)	<p>เด็กรับรู้เกี่ยวกับร่างกายของตนเองและควบคุมการใช้ร่างกายในพื้นที่ต่างๆ</p>	<p>เด็กจำชื่อและตำแหน่งของอวัยวะต่างๆ เด็กรับรู้ความรู้สึกของร่างกายตนเองที่ต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่น และวัตถุรอบตัว เด็กรับรู้ เคลื่อนไหวร่างกายและหยุดนิ่งได้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บอกชื่อของอวัยวะและชวนเด็กชี้ตำแหน่งส่วนต่างๆ ของร่างกาย โดยใช้เพลง หรือบทร้องเล่น - เรียกให้เด็กระมัดระวังสิ่งที่กีดขวางข้างหน้าก่อนจะชนหรือกระทบกับวัตถุ - แสดงการชื่นชมเมื่อเด็กประสบความสำเร็จในการควบคุมการเคลื่อนไหวไปรอบวัตถุได้ - เคลื่อนไหวทำท่าซ้ำๆ และส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้นำในการทำท่าเคลื่อนไหวให้เพื่อนทำตาม - ส่งเสริมให้เด็กคิดเกี่ยวกับการกระทำของตนเองในการใช้พื้นที่ ซึ่งอาจมีผลต่อการทำสิ่งต่างๆ ของผู้อื่น - จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ รวมถึงการเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง
C4. การดูแล สุขอนามัย (PERSONAL CARE)	<p>เด็กรักษาความสะอาด ดูแลสุขอนามัย ส่วน</p>	<p>เด็กรับประทานอาหาร แต่งตัว แปรงฟัน ทำความสะอาด และใช้ห้องน้ำด้วยตนเอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วงแรกผู้ใหญ่อาจช่วยเหลือเด็กในการดูแลสุขอนามัย พร้อมกับพูดอธิบายสิ่งที่ทำไปพร้อมกัน จากนั้นจึง

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
	<p>ตนตามกิจวัตรประจำวัน</p>		<p>ช่วยเพียงบางส่วน และให้เด็กทำส่วนที่เหลือด้วยตนเอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - กล่าวชื่นชมเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรม <p>การดูแลสุขอนามัยของตนเองหรือช่วยผู้อื่นได้</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระตุ้นให้เด็กลองทำสิ่งต่างๆ เพื่อดูแลสุขภาพของตนเองได้มากขึ้น หรือช่วยชาติทักษะนี้ให้เพื่อนได้ - ส่งเสริมการปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขอนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน
<p>C5. พฤติกรรมการมีสุขภาพ (HEALTH BEHAVIOR)</p>	<p>เด็กปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพ ออกกำลังกาย และดูแลความปลอดภัยของตนเอง</p>	<p>เด็กเข้าร่วมในกิจกรรมเคลื่อนไหว และออกกำลังกาย</p> <p>เด็กรู้ว่าอาหารบางชนิดมีประโยชน์มากกว่าอาหารบางชนิด เด็กปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพให้แข็งแรง เช่น การปิดปากเวลาไอ การล้างมือหลังเข้าห้องน้ำ การใช้ช้อนส้อมของตนเอง เด็กดูแลความปลอดภัยให้ตนเองได้ เช่น ใส่หมวกปั่นจักรยาน เดินบนพื้นและในที่ๆไม่เป็นอันตราย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมอาหารที่มีประโยชน์ ส่งเสริมให้เด็กรับประทานด้วยการให้คำแนะนำว่าเป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายและหลีกเลี่ยงการบังคับให้เด็กรับประทาน - ชวนเด็กอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับอาหารที่มีประโยชน์ - แนะนำให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ระหว่างการออกกำลังกายกับการมีสุขภาพแข็งแรง ชื่นชมเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ดี - เป็นตัวอย่างที่ดีในการดูแลสุขอนามัย ทั้งการทำความสะอาดร่างกาย การออกกำลังกาย - กระตุ้นให้เด็กปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน และดูแลการเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย - จัดกิจกรรมการฟังนิทาน เรื่องราวเหตุการณ์เกี่ยวกับการป้องกัน และรักษาความปลอดภัยหรือการเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ

1.4 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านการสื่อสาร ภาษา และการรู้หนังสือ (COMMUNICATION, LANGUAGE, AND LITERACY) - D

การส่งเสริมพัฒนาการด้านการสื่อสาร ภาษา และการรู้หนังสือ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้เข้าใจ ความหมายของภาษาที่แสดงความคิด ความรู้สึก โดยเน้นการสื่อสาร และตอบสนองต่อผู้อื่นจากการใช้จริงในชีวิตประจำวันผ่านกิจกรรม และจากสื่อการเรียนรู้ หนังสือภาพ ที่เหมาะสมกับวัย เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่านจากภาพ การสังเกตสำรวจสิ่งพิมพ์ รวมถึง ส่งเสริมให้เด็กสนุกกับการร่วมกิจกรรมการใช้ ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ

แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กแรกเกิด – 3 ปี

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
D1. การฟังและการตอบสนอง (LISTENING AND RESPONDING)	เด็กฟังและแสดงการตอบสนอง	เด็กหันหาเสียง มองสบตา และยิ้มให้เมื่อได้ยินเสียงของผู้เลี้ยงดู เด็กเลียนเสียงในลำคอ และทดลองทำเสียงสูงๆ ต่ำๆ หันไปหาต้นเสียง เมื่อถูกเรียกชื่อและแสดงการตอบสนองตามคำพูดที่ได้ยิน คำขอร้องหรือคำบอก เช่น เดินไปใส่รองเท้าเมื่อได้ยินว่า ได้เวลาออกไปข้างนอกแล้ว	<ul style="list-style-type: none"> - สนทนา พูดคุยกับเด็กด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล และพาเด็กปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคำพูดนั้นๆ - ร้องเพลง พูดคำคล้องจอง เคาะจังหวะ เล่นดนตรี ทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดเสียงแตกต่างกัน - กระตุ้นให้เด็กตั้งใจฟังเสียงต่างๆ ที่ได้ยินในชีวิตประจำวันที่มีความดัง-เบา เหมาะสมกับการได้ยินของเด็ก - เล่านิทานให้เด็กฟัง ใช้เสียงสูงๆ ต่ำๆ กระตุ้นความสนใจ และ ให้เด็กตอบสนองด้วยการพูด หรือชี้ภาพในนิทาน
D2. การสื่อสารด้วยภาษาท่าทาง (NONVERBAL COMMUNICATION)	เด็กสื่อสารด้วยสีหน้า ท่าทางต่างๆ	เด็กมองดูสิ่งที่สนใจและใช้ สีหน้า ภาษาท่าทางในการบอกความต้องการให้ผู้เลี้ยงดูเข้าใจ เช่น ชี้นิ้วไปที่คน สัตว์ หรือวัตถุ และถือวัตถุส่งให้ ผู้เลี้ยงดูหรือเด็ก รวมถึงจุมมือ	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกต สีหน้า ท่าทาง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออก และตอบสนองต่อความต้องการของเด็กตามที่ร้องขอ

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
		พาผู้เลี้ยงไปยังตำแหน่งของ วัตถุ สถานที่ หรือไปหาผู้คน	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้คำพูดแสดงความเชื่อมโยง สิ่งที่เด็กหมายถึงกับภาษาท่าทาง ที่เด็กแสดงออก - แสดงคำพูดและใช้ภาษา ท่าทางในวิถีชีวิตประจำวันไป พร้อมๆ กันขณะสื่อความหมาย กับเด็ก
D3. การสื่อสารแบบ 2 ทาง (TWO – WAY COMMUNICATION)	เด็กแสดงการสื่อสาร สนทนาโต้ตอบแบบ 2 ทาง	เด็กมองหน้า สบตา และ ทำ เสียงในลำคอหรือยืมให้ ส่ง เสียงอ้อแอ้โต้ตอบกับผู้อื่น เมื่อเริ่มพูดได้ เด็กเปล่งเสียง เป็นคำศัพท์สั้นๆ ใช้ประโยค ง่ายๆ สนทนากับผู้คนรอบตัว ใช้คำพูดแสดงการขอความ ช่วยเหลือ ชักถาม และรู้จัก แลกเปลี่ยน สลับบทบาท การ พูดในการสนทนากับผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> - สบตา ย่อตัวให้อยู่ในระดับ เดียวกับเด็ก ตั้งใจฟังสิ่งที่เด็กพูด - สนทนาโต้ตอบในเรื่องที่เด็ก ชักถาม และตอบสนองเมื่อเด็ก ต้องการความช่วยเหลือ - ให้ออกาสเด็กพูด และกระตุ้น ให้เด็กมีส่วนร่วมในการสนทนา กับผู้อื่น
D4. การพูด (SPEAKING)	เด็กพูด	เริ่มต้นเด็กจะทำเสียงในลำคอ ส่งเสียงอ้อแอ้ ทำเสียงซ้ำๆ เปล่งเสียงที่มีระดับเสียงสูงๆ ต่ำๆ แตกต่างกัน และใช้ ท่าทางแสดงความรู้สึก ต่อมา จึงเปล่งเสียงคำศัพท์ และวลี สั้นๆ ที่หมายถึง คน สัตว์ สิ่งของ แล้วจึงพูด ประโยค ง่ายๆ	<ul style="list-style-type: none"> - สบตา ย่อตัวให้อยู่ในระดับ เดียวกับเด็ก ตั้งใจฟังสิ่งที่เด็กพูด - ชักชวนให้เด็กสังเกตสิ่งต่างๆ และพูดกล่าวถึงลักษณะของ สิ่ง ที่พบเห็น ทั้ง คน สัตว์ ต้นไม้ ดอกไม้ ฯลฯ - สนทนา ชักถาม และกระตุ้น ให้เด็กตอบสนองด้วยคำพูด โดย ใช้คำถามง่ายๆ “ทำอะไร?”, “เล่นกับใคร?” - ให้ออกาสเด็กพูด และกระตุ้น ให้เด็กแสดงความคิดเห็น มี ส่วน ร่วมในการสนทนากับผู้อื่น

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - เป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้คำศัพท์ต่างๆ เปล่งเสียงพูดให้ถูกต้อง สุภาพ เหมาะสม
D5. การสำรวจสิ่งพิมพ์ (EMPLOYING PRINT)	เด็กสำรวจหนังสือ ภาพ และนิตยสารต่างๆ	<p>แรกเริ่มเด็กจะมองดูหนังสือ ภาพ เอื้อมมือคว้าจับ และหยิบหนังสือเข้าปาก จากนั้นจะเปิดหน้าหนังสือ และชี้ไปที่ภาพ และออกเสียง พูดชื่อสิ่งที่มองเห็นในหนังสือ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมหนังสือภาพ นิตยสาร นิตยสารต่างๆ ที่มีเนื้อหา ขนาดเหมาะกับวัยของเด็กไว้บนชั้นหนังสือ หรือตำแหน่งที่เด็กจะหยิบเปิดดูได้เองโดยสะดวก - อ่านนิตยสาร หนังสือภาพให้เด็กฟังทุกวันด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้น - ชี้ชวนให้เด็กสังเกตและสนทนาถึงภาพหรือสิ่งที่พบในหนังสือ - ผู้ใหญ่แสดงพฤติกรรมการอ่านหนังสือเป็นประจำและเป็นตัวอย่างที่ดีในการค้นหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย
D6. การสนุกกับภาษา (ENJOYING LANGUAGE)	เด็กสนุกกับเรื่องราว บทกลอน คำคล้องจอง และเพลงต่างๆ	<p>เด็กสนใจ แสดงการหยุดฟัง เปล่งเสียง หรือ ตอบสนองต่อเสียงที่ได้ยินจากรีวิว จังหวะ หรือเสียงเพลง และโยกตัว ปรบมือซ้ำๆ ตามจังหวะ หรือเสียงเพลง ร่วมทำกิจกรรมทางภาษาหรือเล่นนิ้วมือ เล่นเกม ร้องเพลง ร้องขอให้ผู้ใหญ่เล่านิทาน ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ท่องบท กลอน หรือร้องเพลงให้ฟัง แล้วร่วมร้องเพลง หรือมีส่วนร่วมกับกิจกรรมนั้นด้วย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เล่านิทาน ท่องบทกลอน คำคล้องจอง และร้องเพลงให้เด็กฟัง โดยใช้น้ำเสียง สูงๆ ต่ำๆ กระตุ้นความสนใจ - ชักชวนเด็กท่องบทกลอน คำคล้องจองและร้องเพลงพร้อมทำท่าทางประกอบ หรือเล่นนิ้วมือ - เว้นคำ หรือข้อความ เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการพูดบทกลอน คำคล้องจอง ร้องเพลงด้วยกัน

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			- ตั้งใจฟัง และแสดงความสนใจ เมื่อเด็กร้องเพลง พุดบทกลอน คำคล้องจองให้ฟัง

แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
D1. ความเข้าใจ ความหมาย (COMPREHENSION)	เด็กเข้าใจ และ แสดงการ ตอบสนองต่อสิ่ง ที่ฟังได้ตรงกับ ความหมาย ของภาษา	เด็กเข้าใจความหมายของบท สนทนา สัญลักษณ์ นิทาน หนังสือ เพลง บทกลอน และ บทร้องเล่น เด็กฟังและ ตอบสนอง เชื่อมโยงข้อมูลกับ ประสบการณ์ชีวิต รู้จักคาดเดา สิ่งที่จะเกิดขึ้น และจดจำผู้คน ในชีวิตจริงหรือตัวละคร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ การกระทำ เหตุการณ์ และความคิดต่างๆ	- สนทนาถึงสิ่งที่เด็กกำลังทำหรือ สิ่ง ที่เกิดขึ้นด้วยประโยคง่ายๆ แล้วจึงค่อย เพิ่มรายละเอียด โดยระบุสิ่งที่เด็กปฏิบัติ ด้วยการใช้ข้อความที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น - กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นและ ตั้งคำถามเกี่ยวกับหัวข้อที่กำลังสนทนา เชื่อมโยงความคิดกับสิ่งที่เด็กเคย กล่าวถึง หรือประสบการณ์เดิมของเด็ก และร่วมแบ่งปันประสบการณ์ของครู - ยืนยันสิ่งที่เด็กแสดงถึงรายละเอียดที่ จำได้ แสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่บอกเล่า และเปิดโอกาสให้เด็กระบุลำดับ เหตุการณ์เรื่องราวในนิทาน - สนทนากับเด็กถึงสิ่งที่พบเห็นในแต่ละ หน้าของหนังสือ ชวนให้เด็กคาดเดาสิ่ง ที่จะเกิดขึ้นในหน้าต่อไปและค่อยๆ เชื่อมโยงการคาดเดาอย่างเป็นเหตุเป็น ผลในแต่ละหน้า - สนทนาซักถาม เพื่อให้เด็กแสดง รายละเอียดต่างๆ ที่จดจำได้มากขึ้น ให้เด็กเล่าเรื่องซ้ำให้ผู้อื่นฟังและลอง

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<p>ให้ระบุลำดับเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และอธิบายเหตุผลหรือสาเหตุที่ทำให้เกิดสิ่งเหล่านั้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมทักษะการฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ โดยให้เด็กฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรอง หรือเรื่องราวต่างๆ
D2. การพูด (SPEAKING)	เด็กใช้ภาษาแสดงความคิด ความรู้สึกของตนเอง	เด็กแลกเปลี่ยนสิ่งที่พบเห็น ประสบการณ์ ความคิด การอธิบาย ความรู้สึก ความชอบและความต้องการ เด็กจะพัฒนาจากการพูดสั้นๆ ไปสู่การใช้ประโยคที่ยาวและ ซับซ้อนขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ “การบรรยายเหตุการณ์” เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ใหญ่และเด็กกำลังทำ สนทนาเกี่ยวกับประสบการณ์ของเด็กที่เชื่อมโยงกับสิ่งที่ผ่านไปแล้วและปัจจุบัน - แสดงความสนุกสนาน ให้ความสนใจ ตั้งใจฟัง เมื่อเด็กบอกเล่าความคิด จินตนาการต่างๆ - ระบุสิ่งที่เด็กพูด สื่อสาร โดยใช้คำพูดแสดงความเข้าใจและยอมรับสิ่งที่เด็กบอก หลีกเลี่ยงการตรวจสอบคำพูดของเด็ก - แสดงตัวอย่างการใช้ประโยคที่มีคำศัพท์ แสดงคำเชื่อมที่ทำให้ข้อความมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น - ตั้งคำถามปลายเปิดให้เด็กตอบมากกว่า คำถามที่นำไปสู่การตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” - ให้เวลาในการพูดคุยกับเด็ก อาจช่วยในการอธิบายสิ่งที่เด็กคิดและรู้สึกให้ผู้อื่นเข้าใจและร่วมสนทนากับเด็กในช่วงเวลาต่างๆ ของทุกวัน - ช่วยเพิ่มคำหรือข้อความขยายลงในประโยคที่เด็กพูด เพื่อให้ข้อมูลมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งใจฟังสิ่งที่เด็กพูดด้วยความอดทน รอคอยให้เด็กแสดงความคิดเห็นจนจบ - หาจังหวะที่ดีในการดึงเด็กเข้าสู่วงสนทนาร่วมกับเพื่อนในกิจกรรมต่างๆ - เปิดโอกาสให้เด็กพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและความต้องการ พูดกับผู้อื่น เกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองหรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง - ให้เด็กพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รวมถึงการพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่น และกระทำการต่างๆ โดยการรอจังหวะที่เหมาะสมในการพูด และฝึกการพูดเรียงลำดับคำ เพื่อใช้ในการสื่อสาร
D3. การใช้คำศัพท์ (VOCABULARY)	เด็กเข้าใจและใช้คำศัพท์ ประโยค ข้อความต่างๆ ถูกต้องตามความหมาย	เด็กเรียนรู้และใช้คำศัพท์ใหม่ และข้อความในบทสนทนา กิจกรรมการขีดเขียน และการเล่น เด็กถามความหมาย คำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย เด็กใช้รูปแบบของประโยคที่มีองค์ประกอบหลากหลายในการอธิบาย ชี้แจง ขยาย ประสบการณ์ และความคิดของตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้คำศัพท์ในการพูด อธิบายเกี่ยวกับสิ่งของและการกระทำต่างๆ - อธิบายและส่งเสริมให้เด็กอธิบาย ประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึก หรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์ และการกระทำ - ใช้คำศัพท์ที่เด็กอาจไม่พบเห็นได้บ่อยในการสนทนา ลองพูดซ้ำๆ และใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน - พูดตามคำศัพท์ที่เด็กพูด แสดงการรับรู้เมื่อเด็กใช้คำศัพท์หลากหลายในประโยคที่สื่อสาร - พูดถึงสิ่งต่างๆ โดยใช้คำอธิบาย เพื่อระบุลักษณะสำคัญ หรือเปรียบเทียบความแตกต่างของสิ่งของให้ชัดเจน - แนะนำคำศัพท์ใหม่ ด้วยการเชื่อมโยงกับความคิดและความสนใจของเด็ก

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<p>รวมถึงคำพ้องหรือคำที่ใกล้เคียง โดยใช้คำอธิบายที่เด็กจะเข้าใจง่าย</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มคำศัพท์ 1-2 คำ ในข้อความที่เด็กพูดเพื่อระบุลักษณะวัตถุ และตั้งคำถามให้เด็กช่วยคิดคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง - เป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้คำศัพท์ในประโยคสนทนาตามสถานการณ์ต่างๆ
<p>D4. การตระหนักรู้ในเสียง (PHONOLOGICAL AWARENESS)</p>	<p>เด็กแยกแยะความแตกต่างของเสียงที่ได้ยินในภาษาพูด</p>	<p>เด็กจำเสียงขึ้นต้นและเสียงท้ายของคำ รวมถึงระดับของเสียงท้ายที่เหมือนกันได้ และเสียงที่มีความเหมือนกัน เด็กรู้จักแยกแยะคำที่แตกต่างกัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - อ่านหนังสือที่มีจังหวะ คำคล้องจองบท ร้อยกรองสำหรับเด็ก หนังสือภาพ ที่มีคำซ้ำๆ และสัมผัสอักษรที่ย้ำคำศัพท์ และเสียงให้เด็กฟังได้ชัดเจน - ใช้คำที่ต่อเนื่องกันในกิจกรรมต่างๆ ลองพูดคำที่ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะ หรือใช้สระเดียวกัน ใช้วิธีพูดคำซ้ำ ให้เป็นคำศัพท์ที่มีจังหวะการออกเสียง 2 พยางค์ เช่น ชื่อเด็ก หรือคำที่เด็กคุ้นเคย - ชี้จุดสังเกตเมื่อเด็กกล่าวถึงคำศัพท์ที่ออกเสียงแล้วมีความสัมพันธ์กัน เช่น เสียงของสระ ตัวสะกด เสียงพยัญชนะต้น - ตั้งคำถามให้เด็กคิดคำศัพท์ที่มีลักษณะซ้ำๆ จากคำในชีวิตประจำวันเพลงที่คุ้นเคย หรือบทร้องเล่น - ออกเสียงคำศัพท์ที่เป็นคำใหม่ หรือคำที่มีหลายพยางค์ ให้เด็กฟังซ้ำๆ ชัดๆ - กระตุ้นให้เด็กฟังเสียงต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม
<p>D5. ความรู้เกี่ยวกับตัวหนังสือ (ALPHABETIC KNOWLEDGE)</p>	<p>เด็กระบุชื่อเรียกตัวอักษรและเสียงได้ตรงตาม</p>	<p>เด็กรู้จักตัวหนังสือว่าเป็นสัญลักษณ์ที่มีชื่อเรียกเฉพาะ เด็กระบุชื่อและเชื่อมโยงเสียง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมสื่อที่มีตัวอักษรที่เด็กสามารถหยิบจับ จัดกระทำได้อย่างหลากหลาย ทั้งชิ้นส่วนตัวอักษรและหนังสือ

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
	พยัญชนะ	ของตัวอักษรที่ตนเองมีความ เกี่ยวข้องและคุ้นเคยได้	<ul style="list-style-type: none"> - ชักชวนให้เด็กลองเล่นกับการหาตัวอักษรที่เด็กรู้จัก ที่ปรากฏในคำศัพท์บนหน้าหนังสือ - ใช้ตัวอักษรเชื่อมโยงชื่อของเด็กๆ ในห้อง และกระตุ้นให้เด็กสังเกตเสียงกับตัวอักษรที่สัมพันธ์กัน - ชวนให้เด็กหาตัวอักษรต่างๆ บนสื่อวัสดุ จากหนังสือ แผ่นโฆษณาสินค้า นิตยสาร รายการอาหาร ฯลฯ - เมื่อเด็กแสดงความสนใจในการเขียน ควรช่วยระบุเสียงของพยัญชนะแต่ละตัวที่มีการใช้สะกดคำ เพื่อให้เกิดคำศัพท์และความหมายต่างๆ - ชักชวนให้เด็กสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย และเล่นเกมทางภาษา
D.6 การอ่าน (READING)	เด็กอ่านสิ่ง ต่างๆ เพื่อ ความสุขและ เพื่อค้นหา ข้อมูล	เด็กสนใจดูสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อ ความสนุกสนาน และการค้นหา ความรู้ เด็กขอให้ผู้ใหญ่อ่าน หนังสือให้ฟังและเด็กอ่าน หนังสือให้ผู้อื่นฟัง เด็กพูดและ เล่าเรื่องซ้ำจากหนังสือที่ได้อ่าน เด็กอ่านออกเสียงคำศัพท์ วลี และประโยคได้สั้นๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ชวนเด็กทำกิจกรรมการอ่านเป็นรายบุคคล เป็นคู่ และในกลุ่มเล็กๆ ช่วยอ่านหนังสือหลายๆ รอบตามที่เด็กร้องขอ รวมถึงดูภาพในหนังสือร่วมกัน - จัดหาหนังสือนิทานในเรื่องที่เด็กคุ้นเคย เพื่อให้เด็กสามารถลองอ่านจากภาพได้ - แสดงการใช้ภาษาในห้องเรียน โดยใช้ภาพและคำศัพท์ที่สัมพันธ์กัน ติดป้ายสัญลักษณ์ ภาพถ่าย ภาพวาด คำศัพท์หรือข้อความต่างๆ เพื่อสื่อสารให้เด็กเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่ปรากฏในชีวิตจริง - ส่งเสริมให้เด็กค้นหา และอ่านคำศัพท์จากสื่อที่หลากหลาย ผ่านประสบการณ์ที่มีความหมาย อาทิ อ่านภาพหรือ

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<p>สัญลักษณ์จากหนังสือ นิทาน เรื่องราวที่น่าสนใจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามให้เด็กอธิบายเกี่ยวกับภาพสัญลักษณ์ เหตุการณ์ และเรื่องราวในนิทาน หรือชักชวนให้เด็กคาดเดาความหมายของคำโดยสังเกตจากคำอื่นๆ ในบริบทแวดล้อม - สนับสนุนให้เด็กอ่านหนังสือให้เพื่อนหรือคนอื่นฟัง และกระตุ้นให้เด็กค้นหาคำตอบในสิ่งที่สงสัยจากหนังสือต่างๆ - ส่งเสริมการอ่านหนังสือภาพ นิทานหลากหลายประเภท/รูปแบบ - จัดกิจกรรมให้เด็กอ่านอย่างอิสระ อ่านตามลำพัง การอ่านร่วมกัน การอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ
<p>D7. การมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสัญลักษณ์ตัวหนังสือ (CONCEPTS ABOUT PRINT)</p>	<p>เด็กแสดงถึงความรู้ เกี่ยวกับตัวอักษรที่ พบเห็น ในชีวิตประจำวันและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของสัญลักษณ์ตัวหนังสือ โดยเข้าใจถึงความเชื่อมโยงระหว่างคำพูดและคำศัพท์ที่เขียนขึ้น เด็กรับรู้ว่าการ คำศัพท์เป็นหน่วยของข้อความ ตัวอักษรเป็นกลุ่มคำที่ทำให้เกิด คำศัพท์ เด็กมีประสบการณ์กับรูปแบบสัญลักษณ์ ข้อความที่หลากหลายในสิ่งแวดล้อม เช่น สัญลักษณ์ต่างๆ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร รายชื่อสิ่งของ รายการอาหาร ฉลากบนกล่อง เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบทิศทางที่ถูกต้องในการอ่านข้อความตัวอักษร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - อ่านหนังสือกับเด็กๆ ชี้ให้เด็กสนใจสังเกตคำที่ปรากฏในเนื้อหา และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวอักษรที่ทำให้เกิดคำศัพท์ - ให้เด็กเป็นผู้เลือกหนังสือมาอ่าน หรือชวนให้ลองเปลี่ยนแปลงบางส่วนของเรื่องราว - จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้มีสื่อตัวอักษร เช่น บัตรคำศัพท์ แผนที่รายการอาหาร - กล่าวถึงสิ่งที่เด็กแสดงการระบุตัวอักษรที่ประกอบกันเป็นคำศัพท์ - สร้างโอกาสให้เด็กใช้ตัวหนังสือในบริบทที่หลากหลาย เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของเด็ก รวมถึงเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งในการเขียนและการอ่าน

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<p>และสนับสนุนให้เด็กใช้ตัวอักษรในรูปแบบต่างๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขณะทีอ่านหนังสือกับเด็ก ชี้คำศัพท์ในแต่ละบรรทัด เลื่อนนิ้วจากซ้ายไปขวา และจากบนลงล่าง จนถึงชี้ตำแหน่งคำที่อ่านในบรรทัดใหม่ หรือหน้าถัดไป - กระตุ้นให้เด็กสังเกตทิศทางการอ่าน ตัวอักษร คำ และข้อความ รวมถึงสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำ ผ่านการอ่านหรือเขียนของผู้ใหญ่ - ส่งเสริมให้เด็กคาดเดาคำ วลี หรือประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำๆ กัน จากนิทาน เพลง และคำคล้องจอง
D8. ความรู้เกี่ยวกับหนังสือ (BOOK KNOWLEDGE)	เด็กแสดง ออกถึงความรู้เกี่ยวกับหนังสือ	เด็กรู้จักหน้าที่และการใช้หนังสือ เช่น ในการอ่านควรวางหนังสือให้เห็นปกด้านหน้า และค่อยๆ เปิด จากด้านหน้าไปด้านหลังหนังสือ จะมีข้อความและรูปภาพ เด็ก สามารถบอกส่วนประกอบของ หนังสือได้	<ul style="list-style-type: none"> - จัดหาหนังสือหลายประเภทให้มีปริมาณเพียงพอกับเด็กในชั้นเรียน แล้วจัดวางใน มุมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เด็กสามารถหยิบใช้ได้สะดวก - ระบุสิ่งที่เด็กหรือผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อหนังสือ เช่น เมื่อเด็กกลับด้านหนังสือเพื่ออ่านในทิศทางที่ถูกต้อง หรือชวนเด็กย้อนกลับไปอ่านที่หน้าหนังสือที่ผลอเปิดข้ามไป - อ่านชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ชื่อผู้วาดภาพ และระบุส่วนประกอบของหนังสือ โดยใช้คำอธิบายง่ายๆ ให้เด็กเข้าใจ - เป็นตัวอย่างที่ดีในการหยิบจับหนังสือ การเปิดหนังสือ และอาจถามเด็กว่าสิ่งที่ปรากฏบนปก หนังสือมีอะไรบ้าง หรือจะเริ่มอ่านจากตรงไหน และให้เด็กช่วยเปิดหน้าถัดไป

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใหญ่แสดงพฤติกรรมการอ่านและชี้ข้อความ โดยกวาดสายตามบรรทัดจากซ้ายไปขวา และจากบนลงล่าง
D9. การเขียน (WRITING)	เด็กเขียนตามจุดมุ่งหมายที่หลากหลาย	เด็กเขียนเพื่อแสดงถึงความคิดโดยใช้การเขียน ในขณะที่เล่นและ/หรือถามผู้ใหญ่เพื่อลองสะกดคำ และอ่านสิ่งที่ตนเองหรือผู้ใหญ่ เขียนไป เด็กใช้อุปกรณ์การเขียน เช่น สีเทียน สีเมจิก ดินสอ และคอมพิวเตอร์ คัดลอก หรือเขียน ตัวอักษรโดยเริ่มจากการลากเส้น ชิดไปมา แล้วค่อยๆ เขียนคล้ายตัวอักษร จากนั้นจึงเขียนได้ตามรูปแบบที่ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> - จัดสื่อวัสดุอุปกรณ์การเขียนในห้องให้เด็กเลือกใช้ได้อย่างหลากหลาย - ใช้การเขียนทุกรูปแบบ อาจลองถามถึงสิ่งที่เด็กอยากเขียน หรือสิ่งที่อยากให้ผู้ใหญ่เขียน กระตุ้นให้เด็กบอกเล่าถึงสิ่งที่วาดหรือเขียน - อ่านและให้เด็กลองอ่านสิ่งที่เขียนและให้เด็กอธิบายวิธีการเขียน หรือใช้อุปกรณ์ในการเขียนคำต่างๆ - แสดงการยอมรับในการแสดงออกถึงการสื่อความหมายและการสะกดคำของเด็ก ทั้งการวาดภาพ ลากเส้น หรือเขียนตัวอักษร - ชี้ชวนให้เด็กสังเกตตัวอักษรในสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่สิ่งที่เด็กจะเขียน และส่งเสริมให้เด็กบอกเสียงของคำที่เขียนโดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับตัวหนังสือที่เด็กรู้จัก - เป็นตัวอย่างที่ดีในการเขียนตัวอักษรและคำศัพท์ให้ถูกต้อง ชัดเจน - ส่งเสริมให้เด็กเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ - กระตุ้นการเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเด็ก/คำที่คุ้นเคย - ให้เด็กลองคิดสะกดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองอย่างอิสระ

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
D.10 การเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ (ENGLISH LANGUAGE LEARNING)	เด็กใช้ คำศัพท์ ภาษา อังกฤษ กับ ภาษาแม่ (รวมถึงภาษา สัญลักษณ์) ใน การสื่อ ความหมาย	เด็กเข้าใจและใช้ภาษาอังกฤษ ร่วมกับภาษาแม่ เด็กปรับการใช้ ภาษาให้เข้ากับผู้ที่สื่อสาร ด้วย เด็กรู้ว่าตัวอักษร ภาษาอังกฤษมีระบบการเขียนที่ แตกต่างออกไป	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงการยอมรับเมื่อเด็กฟังและสังเกต สิ่งที่เพื่อนแสดงออกในภาษาอังกฤษ - ตอบสนองต่อคำที่เด็กพูดในภาษาแม่ พูดคำซ้ำอีกครั้งเป็นภาษาอังกฤษ ลอง แนะนำคำศัพท์ใหม่ภาษาอังกฤษในการ สนทนา โดยอาจใช้คำทั้งภาษาแม่และ ภาษาอังกฤษร่วมกัน - ระบุสิ่งที่เด็กพูดโดยใช้ภาษาอังกฤษ โดยยอมรับในความไม่สมบูรณ์ของการ ออกเสียงหรือโครงสร้างประโยค และ หลีกเลี่ยงการจับผิด แต่ออกเสียงคำและ ใช้ประโยคที่ถูกต้องพูดกับเด็กแทน - ใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษง่ายๆ ระบุสิ่งที่ เด็กพบเห็นและคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน - ใช้คำศัพท์และข้อความภาษาอังกฤษ ร่วมกับภาษาแม่ของเด็กในบทสนทนา เพลง คำคล้องจอง นิทาน - ชวนเด็กแต่งเพลง บทกลอน หรือ เรื่องราวต่างๆ โดยใช้ภาษาที่เด็กเลือก เชิญชวนให้เด็กและครอบครัวร่วม กิจกรรมแลกเปลี่ยนเพลงและนิทานใน ภาษาของตนเอง รวมถึงชวนเด็กอ่าน นิทานสองภาษา - ชวนเด็กเล่นเกมภาษาอังกฤษ

1.5 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (CREATIVE ARTS) - E

การส่งเสริมพัฒนาการด้านจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการกระตุ้นการสังเกตและทำให้
เด็กเกิดความสุขกับความงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว สนับสนุนให้ เด็กแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกผ่าน

จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ โดยการเล่นบทบาทสมมติ การตอบสนองต่อเสียง และการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหว ดนตรี และศิลปะ

แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กแรกเกิด – 3 ปี

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
E1. การเลียนแบบและการสมมติ (IMITATING AND PRETENDING)	เด็กเลียนแบบและสมมติตามจินตนาการ	เด็กสังเกตและสนใจฟังผู้อื่น แสดงการเลียนแบบเสียง สีหน้า และท่าทางของผู้คน ลองเลียนแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เช่น การรับประทานอาหาร การดื่มน้ำ เลียนแบบเสียงหรือการกระทำของคน สัตว์ สิ่งของ สมมติการใช้สิ่งของอย่างหนึ่งว่าเป็นสิ่งของอีก สิ่งหนึ่ง	<ul style="list-style-type: none"> - เปิดโอกาสให้เด็กเลียนแบบ สิ่งต่างๆ ตามจินตนาการ - กระตุ้นให้เด็กทำท่าทางเลียนแบบสิ่งต่างๆ เช่น คน สัตว์ สิ่งของ - เล่นกับเด็ก แสดงบทบาทต่างๆ ตามที่เด็กกำหนดสถานการณ์
E2. เด็กสำรวจวัสดุ อุปกรณ์ ศิลปะ (EXPLORING ART MATERIALS)	เด็กสำรวจสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ศิลปะ	เด็กสำรวจมือของตนเอง เข้าไปเล่นและสำรวจอุปกรณ์ เช่น บล็อก ดินน้ำมัน และกระดาษ ทำเครื่องหมาย และขีดเขียน ต่อบล็อกซ้อนกัน ปั้นดินน้ำมัน หรือแป้งโดว์ แล้วตั้งชื่อสิ่งที่สร้าง วาด หรือขีดเขียนบนกระดาษ แล้วระบุสิ่งที่วาด	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมอุปกรณ์ศิลปะให้เด็กได้สำรวจและใช้อย่างหลากหลาย - สนับสนุนให้เด็กใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำตามความคิดอย่างอิสระ
E3. การแยกแยะการรับรู้ภาพ (IDENTIFYING VISUAL IMAGES)	เด็กตอบสนอง และแยกแยะ ภาพที่เห็น และภาพถ่าย	เด็กมองดูภาพหรือภาพถ่าย แล้วส่งเสียงอ้อแอ้แสดงการตอบสนอง ชี้ หรือทำเสียง ว่ารู้จักคน สัตว์ สิ่งของที่อยู่ บนภาพนั้น เด็กรู้จักเลือกภาพหรือภาพถ่ายที่จะถือไปมา	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมภาพถ่าย ภาพทั่วไปอย่างหลากหลายให้เด็กได้สังเกต และชวนเด็กสนทนาถึงลักษณะที่ปรากฏ - ชักชวนให้เด็กแยกภาพไว้ในกล่องตามหมวดหมู่ของภาพ

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
		และพูดถึงคน สัตว์ สิ่งของ ที่ อยู่ในภาพนั้นๆ	
E4. การฟังเสียงเพลง (LISTENING TO MUSIC)	เด็กฟังเพลง	เด็กค้นหาเสียงเพลง มองหา ว่าเสียงเพลงมาจากไหน รู้จัก ซี้โน๊ว บอกให้ผู้เลี้ยงเปิด เครื่อง เล่นเพลงเมื่ออยาก ฟังเพลง	- ร้องเพลง เปิดเพลงที่มีจังหวะ แตกต่างกัน โดยใช้ความดังที่ เหมาะสม
E5. การตอบสนอง ต่อเสียงเพลง (RESPONDING TO MUSIC)	เด็กแสดงการ ตอบสนองต่อเสียง เพลง	เด็กโยกตัวไปมาเมื่อได้ยิน เสียงเพลง ยืนแล้วเคลื่อนไหว ร่างกายตามเสียงเพลง จังหวะ มีการเคลื่อนไหว ปรบมือ หมุน กระโดดตามท่วงทำนองเพลง	- กระตุ้นให้เด็กโยกตัว เคลื่อนที่ เคลื่อนไหว และแสดงท่าทาง ตอบสนองตามเสียงเพลงอย่าง อิสระ
E6. เสียง (SOUNDS)	เด็กสำรวจและเลียน เสียงต่างๆ	เด็กเล่นกับเสียงด้วยการ ทำ เสียงอ้อแอ้ รู้จักเล่นเกม ทำ เสียงกับผู้เลี้ยงดู โดยมีการ ทำ เสียงแปลกใหม่ เมื่อโตขึ้น เด็ก จะลองเลียนแบบเสียงที่ ผู้ เลี้ยงหรือเพื่อนทำขึ้น	- กระตุ้นให้เด็กฟังเสียงต่างๆ ที่ อยู่ในชีวิตประจำวัน ทั้งเสียง คน สัตว์ และสิ่งของ - ชักชวนให้เด็กลองเลียนเสียง ต่างๆ ที่ได้ยิน
E7. ระดับเสียง (VOCAL PITCH)	เด็กสำรวจระดับ เสียงของสิ่งที่ได้ยิน	เด็กส่งเสียงที่มีระดับสูงๆ ต่ำๆ รู้จักปรับเสียงของตัวเองให้ สูงขึ้น หรือต่ำลง เพื่อให้เข้า กับ เสียงของผู้อื่น เมื่อโตขึ้น เด็ก สามารถร้องเพลงตาม ระดับ เสียงและท่วงทำนองที่ ได้ยิน	- พูดคุยกับเด็กโดยใช้เสียงที่มี ระดับสูงๆ ต่ำๆ และนุ่มนวล - ชักชวนเด็กร้องเพลง ท่อง คำ คล้องจอง บทกลอนที่มี ระดับ เสียงแตกต่างกัน - แสดงความสนใจ รับฟังเวลา เด็กร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ให้ฟัง

แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
E1. ศิลปะ (ARTS)	เด็กแสดงออก และ ถ่ายทอดสิ่ง ที่สังเกตเห็น ความคิด จินตนาการ และ ความรู้สึกผ่าน ผลงานทางศิลปะ แบบ 2 มิติ และ 3 มิติ	เด็กสำรวจและใช้วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ หลากหลาย ในการวาด และ ระบายสี ปั้น ร้อย สร้าง ประดิษฐ์ โดยใช้คุณสมบัติทาง ศิลปะของ วัตถุ เช่น รูปทรง สี พื้นผิวในการนำเสนอความคิด ของตน การออกแบบและ นำเสนอ ความคิดของเด็กจะ พัฒนาจากสิ่งที่ย่อยๆ ไปสู่ ความซับซ้อน และจากความ บังเอิญสู่ความตั้งใจ	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะไปพร้อมกับเด็ก ลองเลียนแบบการกระทำของเด็กและแสดงการยอมรับ เมื่อเด็กยังแสดงความสนใจสำรวจ อุปกรณ์มากกว่าการสร้างสิ่งต่างๆ - แสดงความคิดเห็นถึงผลที่เกิดจากการใช้วัสดุต่างๆ และแสดงการยอมรับว่าลักษณะของสิ่งนั้นเป็นไปตามที่เด็กพบ - สนทนาถึงรายละเอียดของวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่เด็กนำมาใช้ในการทำงานศิลปะ ลองถามเด็กว่า สิ่งที่จะทำ จะมีลักษณะอย่างไร และจะทำอย่างไร - ตั้งคำถามให้เด็กอธิบายสิ่งที่ทำขึ้น กระตุ้นให้เด็กใช้คำศัพท์ที่ใช้กับงานศิลปะ เช่น เมื่อเพิ่มสีขาวเข้าไปทำให้สีน้ำเงินมีความสว่างขึ้น - ส่งเสริมให้เด็กแสดงออกถึงการรับรู้ และแสดงความคิด ความรู้สึก ผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และชิ้นงาน - กระตุ้นการแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง การเคลื่อนไหว และศิลปะ - สนับสนุนให้เด็กสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปร่างรูปทรงจากวัสดุที่หลากหลาย
E.2 ดนตรี (MUSIC)	เด็กแสดงออก และถ่ายทอดสิ่งที่ สังเกตเห็น ความคิด	เด็กสำรวจและสร้าง ประสบการณ์เกี่ยวกับเสียง ด้วยการร้องเพลง เคลื่อนไหว ฟังเพลง และเล่นเครื่องดนตรี	<ul style="list-style-type: none"> - ดึงความสนใจของเด็กๆ ด้วยใช้เสียงต่างๆ ชักชวนให้ฟังเสียง ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน แล้วช่วยกันทายหรือระบุว่าเสียงที่ได้ยินเป็นเสียงอะไร

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
	จินตนาการและ ความรู้สึกผ่าน ดนตรี	โดยทำการทดลองกับเสียง ของตัวเอง แล้วร้องเป็นเพลง หรือบทร้องเล่น เด็กค้นพบ และตอบสนองต่อ องค์ประกอบทางดนตรี เช่น ระดับเสียงที่สูงต่ำ ความเร็ว ความหนักเบา และจังหวะ ต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เพลงง่ายๆ มาร้องร่วมกับเด็กๆ และส่งเสริมให้เด็กร้องเพลงและเลือกเพลงมาร้องด้วยกัน - แนะนำเพลงใหม่ ชวนเด็กเล่นนิ้วมือประกอบเพลง รวมถึง แนะนำคำศัพท์ที่แสดงการระบุเสียงต่างๆ - ส่งเสริมให้เด็กลองเปลี่ยนคำศัพท์ที่ปรากฏในเพลงที่คุ้นเคยและลองแต่งเพลงตามจินตนาการของเด็ก
E3. การเคลื่อนไหว (MOVEMENT/VE NT)	เด็กแสดงออก และถ่ายทอดสิ่งที่ สังเกตพบ ความคิด จินตนาการ และความรู้สึก ผ่านการ เคลื่อนไหว	เด็กค้นพบการเคลื่อนไหว โดย ใช้ร่างกาย หรือส่วนต่างๆ ของร่างกายทั้งโดยการใช้และ ไม่ใช่เสียงดนตรี โดยการ ตอบสนองต่อลักษณะและ อารมณ์ของดนตรี ด้วยการ เคลื่อนไหว	<ul style="list-style-type: none"> - เปิดโอกาสให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตลอดวันในกิจกรรมต่างๆ - เล่นดนตรีรูปแบบต่างๆ และให้เด็กแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรีและจังหวะ ด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายส่วนต่างๆ - ลองทำท่าทางเลียนแบบการเคลื่อนไหวของเด็ก แล้วอธิบายวิธีการเคลื่อนไหวของตนเองกับเด็ก รวมถึงอธิบายการเคลื่อนไหวที่ซับซ้อนของเด็กในลักษณะต่างๆ - จัดเตรียมดนตรีและท่วงทำนองที่หลากหลายให้เด็กได้ทำท่าเคลื่อนไหว - ระบุชื่อท่าทางการเคลื่อนไหวในลักษณะต่างๆ และชวนเด็กอธิบายวิธีการเคลื่อนไหวของตนเองที่สอดคล้องกับเสียงดนตรีหรือต่างจากเสียงดนตรี
E.4 การเล่นสมมติ (PRETEND PLAY)	เด็กแสดงออก และถ่ายทอดสิ่งที่ สังเกตพบ ความคิด	เด็กเลียนแบบการกระทำ ใช้ วัตถุบางอย่างเพื่อสมมติว่า เป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว แสดง บทบาทตามสิ่งที่ตนสนใจและ	<ul style="list-style-type: none"> - เล่นคู่ขนานหรือเล่นสมมติ กับเด็ก ลองเลียนแบบการพูดและท่าทางตามสิ่งต่างๆ โดยอาจแต่งกาย หรือใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบให้สมจริง

ตัวบ่งชี้/ ประสบการณ์สำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
	จินตนาการ และ ความรู้สึกลึกผ่าน การเล่นบทบาท สมมติ	มีประสบการณ์ อาจมีเนื้อ เรื่องและการสมมติตัวละคร ตาม สถานการณ์ต่างๆ เช่น มี ครอบครัวและใช้ตุ๊กตาหมี พูดคุยกัน เด็กจะสร้าง เรื่องราวที่มีรายละเอียด และ ความ ซับ ซ้อน มาก ขึ้น ตามลำดับ	- สร้างปฏิสัมพันธ์กับเด็กตามบทบาท ที่ เล่นด้วยกัน อาจใช้น้ำเสียงที่ต่างออกไป ตามสถานการณ์ โดยร่วมเล่น และ แสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลก ขำขัน และเรื่องราวต่างๆ - กระตุ้นให้เด็กเพิ่มรายละเอียดของ บทบาทต่างๆ และชวนให้เด็กอธิบายสิ่ง ที่เล่นสมมติให้คนอื่นฟัง
E5. การชื่นชมศิลปะ (APPRECIATING THE ARTS)	เด็กแสดงความ ชื่นชมในศิลปะ สร้างสรรค์ต่างๆ	เด็กแสดงความคิดเห็น และ ความชื่นชอบเกี่ยวกับศิลปะ โดยแยกเป็นส่วนๆ เช่น การ เลือกภาพวาดหรือดนตรี และ สไตล์ของสิ่งที่ชอบหรือไม่ชอบ และให้ คำ อธิ บาย สั้น ๆ เกี่ยวกับ เหตุผล โดยอาจ อธิบาย ผลลัพธ์ที่ตนเองหรือ ศิลปิน คนอื่นสร้างสรรค์ขึ้น และจะพัฒนาคำศัพท์ที่ใช้ใน การกล่าวถึงงานศิลปะ	- จัดเตรียมผลงานศิลปะและดนตรีที่ หลากหลายมาให้เด็กดูและฟัง - ให้ความสำคัญกับความงามที่เด็กเลือก โดยไม่ตัดสินหรือเปรียบเทียบ และ แสดงความเข้าใจในเหตุผลความชอบ ของเด็ก - พาเด็กไปสำรวจและชมความงามของ สิ่งต่างๆ หลากรูปแบบ ภาพศิลปะ ภาพถ่าย งานปั้น ดนตรี สิ่งของหรือ สถานที่จริง - ขยายคำศัพท์ที่เด็กใช้บรรยายวัตถุ เครื่องมือ เทคนิคหรือรูปแบบของดนตรี หรืองานศิลปะที่แสดงความรู้สึกสนใจ

1.6 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านสติปัญญา (COGNITIVE DEVELOPMENT) - F

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้สร้างปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ รอบตัว ทั้งสื่อ วัสดุอุปกรณ์ บุคคล สถานการณ์ ความคิด ด้วยการสังเกต สำรวจลักษณะวัตถุ เพื่อระบุความเหมือน ความต่าง และเชื่อมโยงการรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสิ่งเหล่านั้นต่อสิ่งอื่นๆ เพื่อทำความเข้าใจในความคิด รวบรวม และเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล เพื่อพัฒนา ความสามารถในการเรียนรู้ในช่วงวัยต่อไป

แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กแรกเกิด - 3 ปี

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
F1. การสำรวจ วัตถุ (EXPLORING OBJECTS)	เด็กสำรวจวัตถุ อุปกรณ์ โดยใช้มือ เท้า ปาก ตา หู และ จมูก	ในวัยเล็กๆ เด็กจะมองดูวัตถุ ตั้งใจฟังเสียงที่มาจากแหล่งต่างๆ เอื้อมมือ คืบ หยิบจับ ทูบ ตะ ถือ เอาเข้าปาก หมุน เขย่าและถือแกว่งไปมา ต่อมา สามารถถือวัตถุด้วย 2 มือ และใช้วัตถุเพื่อทำสิ่งที่ตั้งใจ หรือทำตามเป้าหมาย	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่มีขนาดเหมาะสมกับวัย และปลอดภัยให้เด็กสำรวจ - สนับสนุนให้เด็กเล่น สำรวจ วัตถุต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัส ทั้งห้า
F2. การคงอยู่ของ วัตถุ (OBJECT PERMANENCE)	เด็กค้นพบการคงอยู่ของวัตถุ	เด็กหันหาวัตถุ หรือคนที่รู้จัก มองตามวัตถุที่ตกพื้น กลิ้ง หรือเคลื่อนที่ไป แสดงความพยายามหาวัตถุที่ถูกนำไป ซ่อน และรู้จักเล่นซ่อนวัตถุ หรือเล่นจ๊ะเอ๋	<ul style="list-style-type: none"> - จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และวาง วัตถุต่างๆในตำแหน่งที่ปลอดภัย กับเด็ก - ชักชวนเด็กเล่นจ๊ะเอ๋ หรือเล่น กับวัตถุต่างๆ เช่น ซ่อนของเล่น
F3. การสำรวจความแตกต่าง (EXPLORING SAME AND DIFFERENT)	เด็กสำรวจและรับรู้ ถึงความเหมือนและความแตกต่างของสิ่งรอบตัว	เด็กแสดงความสนใจ ตอบสนองต่อเสียงสูง-ต่ำ ดนตรีช้า-เร็ว เด็กแสดงการ กระทำหรือ เสียงที่พอใจซ้ำๆ เลือบบางสิ่งออกจากกลุ่มของ เล่น หรือวัตถุที่วางคละกัน เอาของเข้าปากเพื่อสำรวจ เลือกวัตถุเพื่อ ใช้ทำบางอย่าง ที่ตั้งใจ บอกชื่อ สิ่งที่รู้จัก คัด แยกสิ่งที่เหมือน กันไว้ด้วยกัน ได้ตั้งแต่ 2 อัน ขึ้นไป ออก จากสิ่งๆรวมๆ กัน อยู่ในกลุ่ม	<ul style="list-style-type: none"> - กระตุ้นให้เด็กสังเกตสิ่งที่อยู่ รอบตัว และชวนเด็กสนทนาถึง ความเหมือนและความแตกต่าง - ให้ออกาสเด็กสำรวจวัตถุ และ ค้นหาคำตอบในสิ่งที่สงสัย
F4. การรับรู้ถึงสิ่ง ที่มากขึ้น (EXPLORING MORE)	เด็กมีประสบการณ์ เกี่ยวกับการเพิ่ม “มากขึ้น”	เด็กส่งเสียงแสดงความตั้งใจ และร้องขอเพิ่มในสิ่งที่ ต้องการ รู้จักนำวัตถุ ของเล่น	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงการตอบสนองโดยเพิ่ม จำนวนหรือปริมาณสิ่งของให้ “มากขึ้น” ตามการร้องขอของ

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
		มาใส่เพิ่มในตะกร้า หรือกอง ตรงหน้าขณะเล่น	<p>เด็ก เช่น เพิ่มผลไม้อีก 1-2 ชิ้น, เต็มนมอีก 1 แก้ว ฯลฯ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชักชวนให้เด็กสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัวที่เกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น ใก้ออกไข่เพิ่มขึ้น ดอกไม้บานหรือออกดอกเพิ่มขึ้น ฯลฯ - จัดกิจกรรมให้เด็กได้ทดลองเพิ่มจำนวนของสิ่งต่างๆ รอบตัวด้วยตนเอง เช่น เก็บของเล่นใส่ตะกร้าทีละชิ้นๆ จนเต็ม หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เหมาะสม - ชวนเด็กสนทนาขณะทำกิจกรรมที่มีการเพิ่มมากขึ้น เช่น ตักทรายใส่กระป๋องเพิ่ม “มากขึ้น” จนเต็ม หรือต่อบล็อกเพิ่ม “มากขึ้น” ตามความตั้งใจของเด็ก ฯลฯ
F5. ความสัมพันธ์ แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (ONE – TO – ONE CORRESPONDENCE)	เด็กมีประสบการณ์ เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อ หนึ่ง	เด็กใช้มือหยิบ จับวัตถุด้วย มือทีละข้าง ใส่ถุงเท้า รองเท้า ข้างละเท้า วางวัตถุ 1 ชิ้น ลง บนตำแหน่งที่วาง 1 ช่อง	<ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนให้เด็กใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สัมพันธ์กันในชีวิตประจำวันอย่างหลากหลาย - จัดกิจกรรมกระตุ้นให้เด็กค้นหา หรือทำสิ่งที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจของความสัมพันธ์หนึ่งต่อหนึ่งด้วยตนเอง
F6. จำนวน (NUMBER)	เด็กมีประสบการณ์ เกี่ยวกับจำนวนของ สิ่งต่างๆ	เด็กมองดูวัตถุที่มีการ เปลี่ยนแปลงเรื่องจำนวน มอง หาวัตถุตามจำนวนที่คาดว่า จะต้องมี พูดชื่อจำนวนพร้อม	<ul style="list-style-type: none"> - ชักชวนให้เด็กสังเกตสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับจำนวน

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
		กับ ซี่ไปที่วัตถุที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น	- แสดงคำพูด ตั้งคำถามเกี่ยวกับจำนวนที่เด็กพบเห็น เช่น นม 1 แก้ว
F7. ตำแหน่งของวัตถุ (LOCATING OBJECTS)	เด็กสำรวจและรับรู้ถึงตำแหน่งที่ตั้งของวัตถุ	เด็กมองวัตถุที่เคลื่อนที่ รู้จักเคลื่อนตัวเข้าใกล้วัตถุ เคลื่อนวัตถุหนึ่งไปวางใกล้กับวัตถุหนึ่ง ระบุตำแหน่งของวัตถุที่จะเข้าไปเล่น สำรวจ และ จำวัตถุที่ไม่ได้เห็นมาเป็นเวลานานได้	- ชักชวนให้เด็กสังเกตและระบุตำแหน่งของวัตถุอุปกรณ์ ของเล่น และสิ่งที่อยู่รอบตัวเอง
F8. การมีและการไม่มี (FILLING AND EMPTYING)	เด็กรับรู้เกี่ยวกับ การมี และไม่มี การเพิ่ม และการลด	เด็กรับรู้ว่ามีสิ่งที่เห็นสามารถหมดไป เช่น น้ำที่ดื่ม รู้จักการเพิ่มและลดของจำนวนเมื่อทำบางอย่าง เช่น หยิบของเล่น ออกจากชั้นหรือตู้ เทของเล่น ออกจากกล่อง หรือเอาของ เล่นใส่ตะกร้า หรือกล่องที่ไม่มี อะไร	- ให้โอกาสเด็กมีบทบาทในการเลือก หยิบใช้ และเก็บวัตถุต่างๆ ด้วยตนเอง - กระตุ้นให้เด็กสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการมี ไม่มี และการเพิ่ม ลดในการเล่นและสนทนากับเด็กในชีวิตประจำวัน
F9. การแยกส่วนและประกอบเข้าด้วยกัน (TAKING APART AND PUTTING TOGETHER)	เด็กแยกชิ้นส่วนและนำมาประกอบเข้าด้วยกัน	เด็กจับและดึงวัตถุ เขย่า เปิดประตู เปิดฝากล่อง และ ปิดไว้ตามเดิม เอาชิ้นส่วนใส่ลงในช่อง และต่อจิ๊กซอร์ง่ายๆ เข้าไปในตำแหน่ง	- จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ให้เด็กได้แยกส่วน และประกอบเข้าด้วยกัน - กระตุ้นให้เด็กทำการแยกชิ้นส่วน และประกอบวัตถุเข้าด้วยกันด้วยตนเอง
F10. การสังเกตจากมุมมองที่แตกต่างกัน (SEEING FROM DIFFERENT VIEWPOINTS)	เด็กสังเกตเห็นผู้คนและสิ่งของจากมุมมองที่แตกต่างกัน	เด็กสังเกตผู้คนและสิ่งต่างๆตามระดับที่ยืนอยู่ เช่น จากพื้น จากชั้นบน จากข้างหน้าข้างหลัง ด้านข้างของตนเอง หรือขณะที่เด็กนอน นั่งบนหรืออยู่ในตำแหน่งต่างๆ	- ให้โอกาสเด็กในการสังเกต สิ่งต่างๆจากมุมมองและตำแหน่งที่แตกต่างกัน - จัดกิจกรรม หรือพาเด็กไปในที่ๆ มีระดับต่างกัน เพื่อให้เด็กได้มองเห็นวัตถุในมุมมองที่หลากหลาย

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
F11. การเข้าร่วมงาน (ANTICIPATING EVENTS)	เด็กเข้าร่วมในงาน ที่ คุ้นเคย	เด็กสนใจ มองดู หันหาเสียงที่ คุ้นเคย และแสดงพฤติกรรม ต่อบุคคลหรือวัตถุใน สถานการณ์ที่เข้าร่วม และ พูดคำบางคำ เช่น หม่าๆ เมื่อ เห็นถาดอาหาร	- พาเด็กเข้าร่วมทำกิจกรรมใน สถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การดำรงชีวิต - สร้างบรรยากาศที่เด็กมี ส่วน ร่วมให้รู้สึกอบอุ่น สบายใจ
F12. ช่วงเวลา (TIME INTERVALS)	เด็กรับรู้เกี่ยวกับการ เริ่มต้นและการหมด เวลา	เด็กแสดงการหยุดพฤติกรรม หันออกจากกิจกรรมหมด ความสนใจ หรือใช้คำพูดที่ ระบุถึงเวลาที่หมดไป หรือ สิ้นสุดลงและเริ่มใช้คำที่ ระบุ ว่าเหตุการณ์นั้นผ่านไป แล้ว	- ให้เวลาเด็กในการทำสิ่งต่างๆ ตามความสนใจ และยอมรับการ หยุดพฤติกรรม เมื่อเด็กหมด ความสนใจแล้ว - ใช้คำพูดระบุเวลาที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตประจำวันง่ายๆ เช่น เข้า นี้ วันนี้ ต่อไปเราจะ....
F13. ความเร็ว (SPEED)	เด็กมีประสบการณ์ เกี่ยวกับ “เร็ว” และ “ช้า”	เด็กเคลื่อนไหว เคลื่อนที่ เดิน วิ่ง ไปในทิศทางและรูปแบบ ต่างๆ ตามความเร็วที่ แตกต่างกัน	- กระตุ้นให้เด็กสังเกตสิ่งต่างๆ ที่ มีความเร็ว-ช้า แตกต่างกัน - ชักชวนให้เด็กเคลื่อนไหว เคลื่อนที่ไปในทิศทางและ รูปแบบที่หลากหลาย ด้วย ความเร็วต่างกัน
F14. สาเหตุและ ผลลัพธ์ (CAUSE AND EFFECT)	เด็กแสดงพฤติกรรม ซ้ำเพื่อทำให้เกิด สิ่ง ต่างๆ ขึ้นอีก เพื่อ สังเกตสาเหตุ และ ผลลัพธ์	เด็กมองดูสิ่งที่เกิดจากการ กระทำของตนเอง และลองทำ พฤติกรรมนั้นซ้ำเพื่อให้เกิด บางสิ่งบางอย่างขึ้นอีก	- แสดงความเข้าใจ และให้ โอกาสเด็กในการลองทำสิ่ง ต่างๆ เพื่อหาสาเหตุและผลลัพธ์ บางอย่างจากวัตถุ - จัดกิจกรรมการทดลองง่ายๆ ให้เด็กลองทำและค้นพบคำตอบ ด้วยตนเอง

1.6 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

(MATHEMATIC) – F

การส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้ เรียนรู้ ปรากฏการณ์และความเข้าใจเหตุผลเชิงตรรกะ ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล โดยการใช้ทักษะการคิด การสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบ ฯลฯ บนพื้นฐานของความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์

แนวทางส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
F1. คำศัพท์ จำนวน และ สัญลักษณ์ ตัวเลข (NUMBER WORDS AND SYMBOLS)	เด็กเข้าใจ ความหมาย และ ใช้คำศัพท์ เกี่ยวกับตัวเลข จำนวนและ สัญลักษณ์ต่างๆ	เด็กจำและบอกสัญลักษณ์ ตัวเลขที่เห็นในสิ่งแวดล้อม โดยเข้าใจถึงจำนวนนับ เช่น หนึ่ง สอง สาม ที่เชื่อมโยงกับการรู้ค่าของจำนวน และ ลำดับที่ของจำนวน เช่น ลำดับที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม ซึ่งนำไปสู่การจัดเรียงวัตถุต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้คำศัพท์แสดงจำนวนในการสนทนา และเล่นกับเด็ก รวมถึงใช้ลำดับที่ของจำนวนกับสื่อและสถานการณ์ต่างๆ - จัดเตรียมสื่อ ของเล่นที่มีตัวเลข อาทิ บัตรภาพ หนังสือ โทรศัพท์ รวมถึงวัสดุ อุปกรณ์ที่เด็กจะสร้างตัวเลข เช่น แป้ง โดว์ ทRAY สีเทียน ฯลฯ - ส่งเสริมให้เด็กอ่านและเขียนตัวเลข ต่างๆ ด้วยกิจกรรมที่มีความหมาย เช่น อ่านราคาอาหาร - ใช้คำศัพท์ ภาษาท่าทาง และ สัญลักษณ์แสดงจำนวนหรือปริมาณใน คำถาม คำพูดที่สื่อสารกับเด็ก - กระตุ้นให้เด็กบอกจำนวนหรือลำดับที่ ต่อจากผู้ใหญ่พูด เปิดโอกาสให้เด็กได้ เขียนหรือมีส่วนร่วมในการระบุวันหรือ ตัวเลขต่างๆ - ส่งเสริมให้เด็กใช้ภาษาคณิตศาสตร์กับ เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน
F2. การนับ (COUNTING)	เด็กนับจำนวน ของสิ่งต่างๆ	เด็กนับแบบหนึ่งต่อหนึ่ง เช่น การจัดสิ่งของแล้วพูดตัวเลข เด็กเข้าใจว่าเมื่อนับถึงจำนวน สุดท้าย จะเป็นการสรุปได้ว่ามี	<ul style="list-style-type: none"> - ชวนเด็กนับสิ่งต่างๆ โดยนับปากเปล่า อย่างช้าๆ ชัดๆ เพื่อให้เด็กได้ยินตัวเลข ที่ถูกต้อง

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
		<p>สิ่งนั้นอยู่เท่าไร? เด็กสามารถเปรียบเทียบ และ จัดลำดับเชิงปริมาณ เช่น มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน เด็กเข้าใจถึงความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเพิ่ม และการเอาออก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงการรับรู้เมื่อเด็กนับสิ่งต่างๆ ได้ถูกต้อง ช่วยระบุตัวเลขสุดท้ายที่นับได้ หรือสรุปจำนวนรวมทั้งหมด - ใช้คำศัพท์ทางคณิตศาสตร์ระบุปริมาณ และการกระทำที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตจริง อาทิ มาก-น้อย, เพิ่มขึ้น-เอาออก - ตั้งคำถามให้เด็กรับว่ามีสิ่งต่างๆ “เท่าไร” และลองเปรียบเทียบจำนวนของสิ่งของ 2 กลุ่ม ว่ามากกว่า น้อยกว่า หรือเท่ากัน - ส่งเสริมให้เด็กอธิบายวิธีการจัดการกับสถานการณ์ที่เด็กเพิ่มหรือลดจำนวนสิ่งของแล้วนำไปสู่คำตอบ - กระตุ้นให้เด็กนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน รวมถึงฝึกการเปรียบเทียบและเรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่างๆ
<p>F3. ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยและทั้งหมด (PART – WHOLE RELATIONSHIPS)</p>	<p>เด็กประกอบและแยกส่วนต่างๆ ของวัตถุ</p>	<p>เด็ก ประกอบ และ แยก ส่วนประกอบ เด็กใช้ชิ้นส่วนต่างๆ ทำให้เกิดการรวมกัน เช่น การต่อบล็อก 2 ชิ้น เข้าด้วยกันกับบล็อก 3 ชิ้น เพื่อให้เป็นบล็อก 5 ชิ้น เด็ก สามารถแบ่งจากชิ้นที่ใหญ่ออกเป็น ส่วนที่เล็กลง เช่น แยกบล็อก 5 ชิ้น ให้เป็น 1 ชิ้นและ 4 ชิ้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมชุดอุปกรณ์ที่มีชิ้นส่วนเล็กๆ ที่เด็กสามารถประกอบได้หลายรูปแบบ - กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมการต่อชิ้นส่วน แยกออก การบรรจุและการเทออก - ลองเลียนแบบวิธีการประกอบ หรือ แยกชิ้นส่วนของเด็ก และชวนเด็กแสดงความคิดเห็นหรืออธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่ทำ - แบ่งอุปกรณ์เป็นชุดๆ ตามความแตกต่าง อธิบายหรือชวนเด็กรับจำนวนวัตถุที่อยู่ในแต่ละชุด

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - ลองเริ่มจากจำนวนที่เท่ากับเด็ก และจัดแบ่งชุดอุปกรณ์ให้แตกต่างจากเด็ก แล้วชี้ชวนให้สังเกตจำนวนที่เหมือนกัน แต่มีการแยกส่วนเป็นชุดๆ ที่ไม่เหมือนกัน - กระตุ้นให้เด็กต่อของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ให้สมบูรณ์และฝึกการแยกชิ้นส่วนตลอดจนการรวมและการแยกสิ่งต่างๆ
F4. รูปร่าง รูปทรง (SHAPES)	เด็กจำแนก บอกชื่อและ อธิบายลักษณะของรูปร่าง รูปทรงต่างๆ	เด็กจดจำ เปรียบเทียบ และจัดหมวดหมู่ รูปร่าง รูปทรงที่มีลักษณะ 2 มิติ และ 3 มิติ เช่น สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม วงกลม กรวย ลูกบาศก์ ทรงกระบอก เด็กเข้าใจถึงลักษณะที่ทำให้เกิดรูปร่างต่างๆ เช่น รูปสามเหลี่ยมทุกรูป มีมุมสามมุมและด้านสามด้าน เด็กสามารถเปลี่ยนรูปร่างด้วยการเอาชิ้นส่วนประกอบเข้าหรือแยกชิ้นส่วนออกไป	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมสื่อรูปร่าง รูปทรงพื้นฐานที่เป็น 2 มิติ และ 3 มิติ ทั้งวงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม และรูปร่างรูปทรงอื่นๆ ให้เด็กได้สังเกตและระบุลักษณะ - พุดชื่อรูปร่างรูปทรงขณะที่เล่นกับเด็กหรือแนะนำชื่อเรียกรูปร่างรูปทรงใหม่ที่เด็กอาจเพิ่งเคยพบเห็น - ช่วยชี้จุดสังเกตที่ทำให้เรียกรูปร่างรูปทรงต่างๆ และกระตุ้นให้เด็กอธิบายลักษณะสำคัญอื่นที่ทำให้เรียกรูปร่างรูปทรงนั้นๆ - ชวนเด็กจับคู่รูปร่าง รูปทรง ที่เหมือนกัน และให้การยืนยันเมื่อเด็กระบุหรือจำแนก ลักษณะสำคัญนั้นๆ ได้ถูกต้อง - แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนทนาจัดกระทำกับรูปร่างรูปทรงในขณะที่เด็กเล่นหรือเอามาประกอบกันเป็นรูปต่างๆ หรือทำให้เกิดรูปร่างใหม่ - ชี้จุดที่เหมือนกันระหว่างรูปร่างรูปทรงกับวัตถุสิ่งของที่เด็กเห็นในสิ่งแวดล้อม เป็นตัวอย่างในการนำรูปร่างรูปทรงมา

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<p>หรือประกอบให้เป็นรูปร่างๆ จัดกระทำ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปร่างที่เด็กประกอบขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชวนเด็กเล่นกับสื่อต่างๆ ที่เป็นทรงกลม สีเหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก ทรงกรวย กระตุ้นให้เด็กเกิดการคัดแยก จัดกลุ่ม และจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะรูปร่าง และรูปทรง
<p>F5. การตระหนักในเรื่องมิติสัมพันธ์ (SPATIAL AWARENESS)</p>	<p>เด็กระบุความสัมพันธ์ของระยะตำแหน่ง พื้นที่ ทิศทางระหว่างผู้คนกับวัตถุต่างๆ</p>	<p>เด็กใช้คำศัพท์ระบุตำแหน่ง ทิศทาง ระยะทาง เพื่ออธิบายการกระทำและที่อยู่ของวัตถุในสิ่งแวดล้อม เด็กแก้ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับพื้นที่ในการเล่น เช่น สร้างบล็อก ต่อตัวต่อ การห่อวัตถุ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้คำศัพท์เกี่ยวกับมิติสัมพันธ์ในการช่วย เด็กระบุตำแหน่งของวัตถุ เช่น บน ล่าง ใต้ ใน นอก ฯลฯ - หาโอกาสในการเปรียบเทียบตำแหน่ง ทิศทาง และ/หรือระยะทาง ระหว่างผู้คนกับวัตถุต่างๆ - อธิบายสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับมิติสัมพันธ์ที่เด็กกำลังเผชิญ และกล่าวถึงการใช้ความคิดรวบยอดทางมิติสัมพันธ์ของเด็กในการแก้ปัญหาจนสำเร็จ - เตรียมวัสดุอุปกรณ์ปลายเปิดที่ช่วยเปิด โอกาสให้เด็กใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับมิติสัมพันธ์ อาทิ บล็อก ชิ้นส่วนเศษวัสดุ ชุดแต่งตัว ผ้าฝ้ายยาว กล่องเครื่องมือกรวย ท่อยาวขนาดต่างกัน ฯลฯ - สนับสนุนให้เด็กมีประสบการณ์แลกเปลี่ยนความคิดโดยใช้คำศัพท์ หรือนำคำใหม่เกี่ยวกับตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทางของสิ่งต่างๆ - ใช้คำศัพท์เปรียบเทียบหรืออธิบายเรื่อง ทิศทาง การเคลื่อนที่ของคนและสิ่งต่างๆ ในลักษณะที่แตกต่างกัน

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามให้เด็กอธิบายถึงเหตุผลที่คิดว่า การแก้ปัญหาเกี่ยวกับมิติสัมพันธ์ที่คิดไว้นั้นจะประสบผลสำเร็จ และหากเมื่อเด็กลองทำแล้วไม่สามารถทำได้ เด็กคิดว่าจะมีวิธีอื่นใหม่ที่จะช่วยแก้ปัญหา - กระตุ้นให้เด็กมีการสังเกตสิ่งต่างๆ และสถานที่จากมุมมองที่แตกต่างกัน - ส่งเสริมให้เด็กบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทางของสิ่งต่างๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ
F6. การวัด (MEASURING)	เด็กวัดเพื่ออธิบายเปรียบเทียบจัดลำดับสิ่งต่างๆ	เด็กใช้วิธีการวัดในการอธิบายคุณสมบัติ เช่น ความยาว ปริมาตร น้ำหนัก อุณหภูมิ และเวลา เด็ก สามารถเปรียบเทียบปริมาณ เช่น เท่ากัน แตกต่างกัน ใหญ่กว่า เล็กกว่า มาก น้อย หนักกว่า เบากว่า และจัดลำดับ เช่น จากสั้นที่สุด ปานกลาง ไปหายาวที่สุด เด็กกะ ปริมาณที่สัมพันธ์กันแม้ว่าบางสิ่งจะมากหรือน้อย	<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมสื่ออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวัดขั้นพื้นฐานให้หลากหลาย ที่เด็กจะได้ใช้ในการวัดความยาวที่แตกต่างกัน หรือมีชุดอุปกรณ์ที่แสดงขนาดตั้งแต่ 3 ขนาดขึ้นไป - สนทนากับเด็กเกี่ยวกับผลการวัดที่ระบุได้ และยืนยันคำศัพท์เกี่ยวกับการวัดที่เด็กใช้ - แสดงความคิดเห็นและตั้งคำถามให้เด็กคิดเกี่ยวกับผลการวัดที่แสดงขึ้นกว่า - แสดงคำศัพท์เกี่ยวกับกระทำที่เด็กดำเนินการวัด เช่น เมื่อเด็กเปรียบเทียบความสูงของสิ่งของ 2 สิ่ง - กระตุ้นให้เด็กวัดความยาว/ความสูง น้ำหนัก และปริมาตรของสิ่งต่างๆ โดยใช้เครื่องมือ และหน่วยทั้งที่เป็นมาตรฐาน และที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน - ตั้งคำถามให้เด็กแสดงเหตุผลที่นำมาสู่การสรุปคำตอบเช่นนี้

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - เป็นตัวอย่างที่ดีในการวัด เปรียบเทียบ สิ่งต่างๆ โดยใช้คุณลักษณะที่ หลากหลาย และชวนเด็กคิดเกี่ยวกับ การเรียงวัตถุที่วัดได้ตามลำดับ - ส่งเสริมให้เด็กฝึกการจับคู่ เปรียบเทียบ และเรียงลำดับสิ่งต่างๆ ตามลักษณะ ความยาว/ความสูง น้ำหนักและปริมาตร
F7. หน่วย (UNIT)	เด็กเข้าใจ และใช้ มโนทัศน์เกี่ยวกับ หน่วย	เด็กเข้าใจว่าหน่วยเป็นการ ระบุปริมาณสิ่งของที่ใช้ทั่วไป โดยใช้เครื่องมือและหน่วยวัด ทั้งที่ไม่เป็นมาตรฐาน เช่น บล็อก ดินสอ หนังสือ และที่ เป็นมาตรฐาน เช่น ไม้บรรทัด ในการวัดสิ่งต่างๆ เด็กใช้ กระบวนการที่ ถูกต้อง โดย เริ่มจากจุดเริ่มต้นและวัดโดย ไม่ให้มีช่องว่างหรือการซ้อน กัน	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงชื่อของเครื่องมือที่ใช้วัด โดยพูด ถึงเครื่องมือและหน่วยของสิ่งที่เด็กกำลัง ใช้วัดในขณะนั้น - ยอมรับและอธิบายการใช้หน่วย ตลอดจนการระบุหน่วยที่เด็กใช้ในการ เปรียบเทียบสิ่งต่างๆ ตามคำถามที่ตั้งไว้ - เลียนแบบการกระทำของเด็กและ บรรยายสิ่งที่กำลังทำ เช่น การยืดตลับ เมตรเพื่อวัดสิ่งของด้วยกัน - แสดงพฤติกรรมเป็นตัวอย่างที่ดีในการ ดำเนินการวัดสิ่งต่างๆ ตามขั้นตอน รวมถึงการเปรียบเทียบวัตถุให้เห็น ชัดเจน - กล่าวถึงการกระทำที่เด็กกำลังทำว่า เป็นการวัด และแสดงความคิดยอมรับ เมื่อเด็กปฏิบัติตามขั้นตอนได้ถูกต้อง - ตั้งคำถามให้เด็กหาวิธีวัดและ เปรียบเทียบสิ่งต่างๆ ด้วยวิธีอื่น อาจ ลองทำอะไรบางอย่างพลาดไป แล้ว ลองดูว่า เด็กจะสามารถมองเห็นจุดที่ผิด ได้หรือไม่ หากเด็กไม่สามารถทำได้ ผู้ใหญ่อาจวัดให้ดูอีกครั้งพร้อมอธิบาย วิธีการดำเนินการที่ถูกต้องไปด้วย

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือซึ้ง ตวง วัด สิ่งต่างๆ โดยใช้เครื่องมือและหน่วยที่เป็นมาตรฐานและไม่ใช้หน่วยมาตรฐาน
F8. แบบรูป (PATTERNS)	<p>เด็กจำแนก อธิบาย ทำตาม แบบ ต่อเติมให้ สมบูรณ์ และ สร้างแบบรูป ต่างๆ</p>	<p>เด็กสร้างพื้นฐานทางพีชคณิต โดยการจัดกระทำกับแบบรูป ง่ายๆ เช่น ABABAB และ สร้างแบบรูปที่ซับซ้อน ตามลำดับ เช่น AABAABAABAAB, ABCABCABC เด็กจำลำดับ ขั้นตอนของสิ่งที่ทำซ้ำ เช่น กิจวัตรประจำวัน การ เคลื่อนไหวแบบเดิมๆ และเริ่ม แยกแยะ หรืออธิบายแบบรูป ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงการยอมรับและพูดชื่อเรียงลำดับ วัตถุที่เด็กสร้างตามรูปแบบที่เด็กคิด - ลองจัดเรียงวัตถุตามแบบที่เด็กทำ บอกร่องประกอบของแบบรูปที่สร้าง ร่วมกันกับเด็ก - ส่งเสริมให้เด็กระบุสิ่งที่ใช่และไม่ใช่ แบบรูป และแสดงเหตุผลประกอบ - จัดเตรียมสื่อที่มีชุดวัสดุอุปกรณ์ที่เด็ก จะสามารถสร้างแบบรูปที่ซับซ้อน ได้มากขึ้น และให้อธิบายเหตุผลในสิ่งที่ ใช่และไม่ใช่ - สังเกตและระบุชื่อของแบบรูปที่ ปรากฏ ในสิ่งที่อยู่รอบตัว พร้อมทั้ง สนับสนุนให้เด็กมองหาแบบรูปของสิ่งที่ อยู่ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน - หาโอกาสสร้างและอธิบายแบบรูป ระหว่างเล่นกับเด็ก โดยเพิ่มระดับความ ซับซ้อนขึ้น - ลองทำแบบรูปที่ผิดพลาดแล้วสังเกตดู ว่าเด็กจะสามารถสังเกตเห็นหรือไม่ หากไม่เห็น อาจต้องเรียกความสนใจ และชวนเด็กแก้ไขจุดที่พลาด - ลองทำแบบรูปที่ซับซ้อน แล้วดูว่าเด็ก สังเกตแล้วลองนำไปเชื่อมโยงการสร้าง เองได้หรือไม่ - กระตุ้นให้เด็กทำซ้ำ ต่อเติม และสร้าง แบบรูปในแบบต่างๆ

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
F9. การวิเคราะห์ข้อมูล (DATA ANALYSIS)	เด็กใช้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะต่างๆ ในการสรุป ตัดสินใจและแก้ปัญหา	เด็กสะสม จัดระบบ เปรียบเทียบ ข้อมูลโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณสมบัติ ความเป็นเหตุเป็นผลที่วัดได้ เด็กเสนอข้อมูลด้วยวิธีง่ายๆ เช่น การขีดเส้นความสูง จำนวนบล็อก รูปภาพ รายชื่อ แผนภาพ กราฟ โดยตีความ และประยุกต์ใช้ข้อมูลในการทำงาน และการเล่น เช่น จะใช้แก้วจำนวนกี่ใบหากมีเด็กขาดเรียน 2 คน	<ul style="list-style-type: none"> - ยอมรับสิ่งที่เด็กพูดหรือทำ และสร้างโอกาสให้เด็กนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีที่เป็นรูปธรรมชัดเจน - จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เด็กสามารถจัดเป็นชุดๆ หรืออุปกรณ์ในการนำเสนอข้อมูล อาทิ แผ่นชาร์ต กระดาษที่หนีบกระดาษ ฯลฯ แล้วจัดโอกาสให้เด็กได้บอกเล่าให้ผู้อื่นฟัง - พุดซ้ำคำที่แสดงถึงการอธิบายข้อมูล เช่น ไม่มี มีเล็กน้อย มากกว่า น้อยกว่า เท่ากับ และยืนยันข้อมูลที่ได้จากการแปลความหมายและเป็นข้อมูลสำคัญ - ยอมรับข้อมูลที่เป็นเชิงตัวเลขที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์ แสดงความเห็นด้วยและกล่าวถึงถึงผลที่เด็กสรุปได้ - ครูแสดงตัวอย่างการนำเสนอและอธิบายข้อมูล ส่งเสริมให้เด็กอธิบายและนำเสนอสิ่งที่แสดงถึงข้อมูลเชิงปริมาณ - สนับสนุนให้เด็กสรุปผลและนำเสนอการวิเคราะห์ที่แสดงข้อมูลสำคัญ ประมาณ 3-4 ประเด็น - ตั้งคำถามกระตุ้นให้นำข้อมูลที่แปลความหมายได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ

1.7 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(SCIENCE AND TECHNOLOGY) - G

การส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้ เรียนรู้ ความสัมพันธ์ของโลกรอบตัว ปรากฏการณ์และความเข้าใจเหตุผลเชิงตรรกะ ซึ่งนำไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล และเป็นระบบ โดยการใช้ ทักษะการคิด บนพื้นฐานของความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์

แนวทางส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
G1. การสังเกต (OBSERVING)	เด็กสังเกตวัตถุ และ กระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ใน สิ่งแวดล้อม	เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น และใช้ประสาทสัมผัสทุกด้านในการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและโลกทางกายภาพ เด็กจะรวบรวม ข้อมูลจากการสังเกตสิ่งที่ผู้อื่นทำ และ ค้นพบวิธีการใช้และจัดกระทำกับเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เด็กจะได้ใช้ประสาทสัมผัส อาทิ ทราย น้ำ ผ้าต่างๆ กระดาษทราย เครื่องเขย่าที่มีเสียง ฯลฯ - ระบุวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาให้เด็กได้สังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสทุกด้าน ทั้งด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่นอย่างเหมาะสม - จัดโอกาสให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ในการสำรวจธรรมชาติรอบตัว และสังเกตโลกทางกายภาพ - สนับสนุนให้เด็กอธิบายปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงหรือขั้นตอนต่างๆ ที่สังเกตพบโดยใช้คำพูดของตนเอง - ส่งเสริมให้เด็กอธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้น เมื่อเด็กกระทำการบางอย่างกับวัตถุนั้น - สนทนากับเด็กถึงคุณลักษณะของวัตถุที่สังเกตได้ ทั้งสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง เสียง ผิวสัมผัส ฯลฯ - ชวนเด็กทำกิจกรรมตามหาสิ่งของตามคุณสมบัติต่างๆ ที่เหมือนกัน เช่น สี ขนาด รูปร่าง รูปทรง ฯลฯ - จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เด็กสามารถลงมือทำแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงบางอย่างได้

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			ให้เด็กเล่น แล้วกระตุ้นให้เด็กอธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้น
G2. การจัด หมวดหมู่ (CLASSIFYING)	เด็กจัดหมวดหมู่ ลักษณะสิ่งของ การกระทำ ผู้คน และ สถานการณ์	เด็กจัดกลุ่มสิ่งที่มีลักษณะ เหมือนกันโดยแยกแยะ ความสัมพันธ์ ระหว่าง สิ่งของกับหมวดหมู่ของสิ่ง นั้น เด็กสามารถมองหา วิธีการใหม่ในการจัดระบบ องค์ความรู้ที่ตนเองมีให้เข้า กับสิ่งที่ค้นพบใหม่ เพื่อให้ จัดเข้ากลุ่มได้ใกล้เคียงที่สุด	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ให้ เด็กจะได้จับคู่ จำแนกประเภท จัด หมวดหมู่ สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะเหมือนกัน ให้อยู่รวมกันได้ - เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นทั้ง 2 มิติ และ 3 มิติ ที่มีสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง หลากหลาย แล้วตั้งคำถามกระตุ้นให้เด็ก จัดกลุ่มสิ่งๆ ที่เหมือนกัน - สนับสนุนให้เด็กอธิบายคุณลักษณะ เหตุผล หรือเกณฑ์ที่เด็กนำสิ่งเหล่านั้น มา จัดหมวดหมู่รวมในกลุ่มเดียวกัน - แสดงการยอมรับในคุณลักษณะของวัตถุ ที่ได้ ระบุความเหมือน หรือความ แตกต่าง แล้วจำแนกประเภทไว้ในแต่ละ กลุ่ม - เพิ่มคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง เช่น ไม่มี, มีบ้าง หรือทั้งหมด ในการสนทนากับเด็ก และ เชื่อมโยงความคิดรวบยอดของคำที่ แสดง หมวดหมู่ของกลุ่มสิ่งของ กลุ่มคน กับ สถานการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก
G3. การทดลอง (EXPERIMENTING)	เด็กทำการ ทดลองเพื่อ ทดสอบ ความคิดของ ตนเอง	เด็กทำการทดลอง ทดสอบ สิ่งที่ตนเองคิดว่าถูกหรือ สามารถแก้ปัญหาได้จริง โดยอาจจัดกระทำกับปัญหา ด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่เด็กยังไม่ รู้คำตอบ แล้วทำการทดลอง โดยจัดกระทำกับวัสดุต่างๆ ใช้การลองผิดลองถูก และ	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่น่าสนใจให้เด็ก จัดกระทำและสังเกตผลกระทบที่เกิดขึ้น - ทำการสำรวจสิ่งต่างๆ ไปพร้อมๆ กับเด็ก อาจลองเลียนแบบการกระทำกับวัสดุ เหมือนที่เด็กทำ - ถามเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น กระตุ้นให้ เด็กอธิบายความแตกต่างระหว่างอุปกรณ์ และการกระทำที่เด็กดำเนินการค้นหา คำตอบ

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
		จัดการกับปัญหาโดยวิธีการที่คิดว่าเป็นไปได้	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งข้อสงสัย ชวนให้เด็กคิดทบทวนว่าเด็กทำอะไรลงไป จึงทำให้เกิดผลเช่นนี้ สิ่ง que เด็กทำนั้นมีความต่างจากสิ่งที่เด็กทำก่อนหน้านี้อย่างไร - สนับสนุนให้เด็กอธิบายคำตอบเกี่ยวกับข้อสงสัยของตนเองโดยการทำการทดลองกับวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ - ยอมรับความคิดของเด็กที่จะทำการค้นหาข้อเท็จจริงด้วยการทำการทดลองและทดสอบสิ่งที่คิดไว้ - ชักชวนให้เด็กสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นกับวัสดุอุปกรณ์ที่เด็กได้ทำการทดลองไปและชวนเด็กแสดงความคิดเห็นกับสิ่งที่ค้นพบ หากเด็กยังมีข้อสงสัยอยู่ อาจตั้งคำถามให้เด็กคิดต่อว่าจะมีวิธีการทดลองอื่นๆ หรือจะต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ใดเพิ่มเติมเพื่อค้นหาคำตอบนี้
G4. การทำนาย (PREDICTING)	เด็กคาดเดาสิ่ง ที่คิดว่าจะ เกิดขึ้น	เด็กแสดงคำพูดและหรือการกระทำเกี่ยวกับกับผลลัพธ์ที่คาดหวัง โดยอาจคิดถึงสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงและคาดเดาความเป็นไปได้ เด็กจะทำนายบนพื้นฐานการทดลอง	<ul style="list-style-type: none"> - ยอมรับการตัดสินใจเลือกของเด็กทำ ความเข้าใจและทบทวนการเลือกหรือการทำนายของเด็ก และยอมรับว่าเด็กอาจเปลี่ยนแปลงสิ่งที่คาดเดาไว้อีก - ช่วยเด็กตรวจสอบสิ่งที่คาดเดาไว้ว่าถูกต้องหรือไม่ เชื่อมโยงสิ่งที่ทำนายไว้ กับ การทำการทดลองที่ผ่านมา โดยชวนเด็ก ทบทวนสิ่งที่คิดไว้ และสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น อย่าเพิ่งชี้จุดที่เป็นความแตกต่าง แต่รอให้เด็กนึกได้เอง - อธิบายถึงลักษณะหรือความหมายของสิ่งที่เด็กตัดสินใจเลือก ตั้งคำถามกับเด็กว่าทำไมจึงคิดว่าสิ่งที่คาดเดาไว้นั้นจะเกิดขึ้น

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้เด็กแลกเปลี่ยนความคิดและเปรียบเทียบการทำนายของตนเองกับของผู้อื่น - เป็นตัวอย่างในการตรวจสอบการทำนาย ตั้งคำถามให้เด็กอธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้น และถ้าหากผลตรงกับที่คาดหวังไว้ เด็กเรียกการทำนายนี้ว่าอะไร - ตั้งคำถามว่าเหตุใดสิ่งที่เด็กทำนายไว้จึงเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น ส่งเสริมให้เด็กฝึกการคาดเดาหรือคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล
G5. การสรุปผล (DRAWING CONCLUSIONS)	เด็กสรุปข้อมูล จาก ประสบการณ์ และการสังเกต ของตนเอง	เด็กพยายามแสดงผลการ สังเกต และเหตุผลของ ความรู้ที่ค้นพบและเข้าใจ โดยสร้างองค์ความรู้ด้วย วิธีการของตนเอง ทั้งการ เก็บข้อมูล เพื่อช่วยให้ทำ ความเข้าใจหลักการของสิ่ง ที่เป็นไปในโลก	<ul style="list-style-type: none"> - กระตุ้นให้เด็กสนใจและสนทนาซักถามในสิ่งที่เกิดขึ้นกับวัสดุอุปกรณ์และระหว่าง การทดลอง - กล่าวถึงและทบทวนสิ่งที่เด็กสรุปได้ กระตุ้นให้เด็กคิดตัวอย่างและถามเด็กว่า สิ่งนั้นตรงกับการสรุปผลอย่างไร - ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น และกระตุ้นให้เด็ก นึกถึงสิ่งที่สังเกตพบ - ทำทนายการลงความเห็นของเด็กและ ส่งเสริมให้ค้นหาข้อมูลจากการทำสิ่งต่างๆ ที่จะช่วยขยายการสรุปสิ่งที่เข้าใจได้ ชัดเจนยิ่งขึ้น - แสดงการยอมรับเมื่อเด็กเปลี่ยนผลการ สรุปที่ได้จากการค้นพบข้อมูลเพิ่มเติม และถามถึงเหตุผลที่ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงการลงข้อสรุปใหม่ - ส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการลง ความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
G6. การสื่อสาร ความคิด (COMMUNICATING IDEAS)	เด็กสื่อสาร ความคิด เกี่ยวกับ ลักษณะสำคัญ และกลไกการ ทำงานของวัตถุ ต่างๆ	เด็กแลกเปลี่ยนคำถาม การ สังเกต การสืบเสาะ การ ทำนายและการสรุป โดย การพูด สานิต และนำเสนอ สิ่งที่ตนเองมีประสบการณ์ และคิดขึ้น เด็กจะแสดงออก ถึงสิ่งที่ สนใจและสิ่งที่รู้สึก สงสัย เกี่ยวกับโลก	<ul style="list-style-type: none"> - พุดแสดงความคิดเห็นในการเข้าไปร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์กับเด็กๆ - เลียนแบบการกระทำของเด็ก และแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่กำลังทำโดยใช้ภาษาตามการจินตนาการของเด็ก ลองพุดแสดงความคิดบางอย่างที่จะเพิ่มเข้าไปในขณะเลียนแบบเด็ก - ฟังสิ่งที่เด็กอธิบาย ให้เวลาเด็กในการคิดและนำเสนอความคิดของตนเองอย่างเต็มที่ โดยแสดงความเข้าใจและกล่าวถึงสิ่งที่เด็กสังเกตพบ - จัดเตรียมสื่อที่เด็กสามารถใช้นำเสนอเพื่ออธิบายข้อค้นพบทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้เด็กสามารถเลือกใช้ด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ สื่ออุปกรณ์ศิลปะ ของเล่นก่อสร้าง ฯลฯ - ตั้งคำถามในสิ่งที่เกิดขึ้นขณะที่เด็กกำลังสังเกต ขอให้เด็กบรรยาย หรืออธิบายเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลสำคัญที่เด็กกล่าวถึง - กระตุ้นให้เด็กมุ่งความสนใจ ไปที่รายละเอียดที่เด็กสามารถเพิ่มเข้าไปในการนำเสนอข้อค้นพบทางวิทยาศาสตร์ได้ เช่น ของจริง ภาพ ของจำลอง ตัวอย่างสิ่งทีพบในธรรมชาติ และโลกรอบตัว - ตั้งคำถามที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงเหตุผลทางวิทยาศาสตร์และกระตุ้นให้เด็กค้นหาข้อมูลที่จะใส่รายละเอียดเวลานำเสนอให้มากขึ้น

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น อาจใช้แผนภูมิอย่างง่าย
<p>G7. ธรรมชาติและโลกรอบตัว (NATURAL AND PHYSICAL WORLD)</p>	<p>เด็กรวบรวมความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ เป็นธรรมชาติ และลักษณะทางกายภาพของโลกรอบตัว</p>	<p>เด็กรู้สึกคุ้นเคยต่อคุณสมบัติ กระบวนการตามธรรมชาติและโลกกายภาพ เช่น ลักษณะของพืชและสัตว์ ทางลาดและขรุขระ การเจริญเติบโต และการตาย การแข็งตัว และการละลาย เด็กจะค้นพบการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงรูปร่างสถานะ สาเหตุและผลกระทบต่างๆ ทำให้เข้าใจว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นวัฏจักรที่จะมีความหมายต่อตัวเด็กเอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พูดชื่อวัตถุและเหตุการณ์ตามที่ได้ใช้เรียกสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติและในโลกกายภาพ หากเด็กเรียกผิดให้เรียกชื่อที่ ถูกแทน - ยอมรับสิ่งที่เด็กสังเกตพบที่เป็นวัตถุและเหตุการณ์ในขณะนั้น สังเกตและแสดงความคิดเห็นร่วมกับเด็ก ส่งเสริมให้เด็กสังเกตวัตถุและกระบวนการต่างๆ มากขึ้น เพื่อเปรียบเทียบกัน - จัดโอกาสให้เด็กได้สังเกตวัตถุ และทำกิจกรรมต่างๆ ที่มีเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา ช่วยให้เด็กทบทวนถึงการเปลี่ยนแปลงนั้น บันทึกข้อมูลโดยเก็บภาพและขอให้เด็กบรรยายถึงการเปลี่ยนแปลงนั้นในช่วงเวลาทบทวน - กล่าวย้าถึงสาเหตุและผลกระทบที่เด็กอธิบาย โดยใช้คำ “ถ้า... ต่อมา... ดังนั้น... เพราะว่า...” ในการบอกเล่าผลการสังเกต - เพิ่มการระบุชื่อวัตถุและเหตุการณ์ในธรรมชาติและโลกกายภาพให้มากขึ้น อธิบายและบอกลักษณะของวัตถุและเหตุการณ์ที่เหมือนหรือใกล้เคียงกัน - จัดเตรียมสื่อวัสดุและประสบการณ์ ที่ช่วยให้เด็กได้เปรียบเทียบสิ่งที่มีตามธรรมชาติและในโลกรอบตัว เช่น บล็อกไม้ที่มีรูปร่างแปลกกับรูปร่างปกติ หรือพาเด็กไปเยี่ยมชมตลาดเกษตร

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนให้เด็กพิจารณาถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็น ให้เด็กอธิบายถึงสิ่งที่แตกต่างกัน - ตั้งคำถาม “ถ้า... แล้ว...” เพื่อให้เด็กเข้าใจเรื่องสาเหตุและผลกระทบ
G8. เครื่องมือและเทคโนโลยี (TOOL AND TECHNOLOGY)	เด็กสำรวจและใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม	เด็กเริ่มคุ้นเคยกับเครื่องมือและอุปกรณ์เทคโนโลยีที่อยู่ในชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น คีมคิบบ ที่เย็บกระดาษ และคอมพิวเตอร์ โดยเข้าใจการทำงานของอุปกรณ์ และใช้ได้อย่างถูกต้องปลอดภัย เด็กใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการสนับสนุนการเล่น	<ul style="list-style-type: none"> - ให้เวลาเด็กๆ ในการสำรวจเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ให้ข้อเสนอแนะในการใช้และเลียนแบบกระทำของเด็กในการใช้อุปกรณ์ - อธิบายการกระทำของเด็กในขณะที่ใช้อุปกรณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้น กล่าวถึงสิ่งที่เด็กได้สร้างการเปลี่ยนแปลงด้วยเครื่องมือชิ้น - แสดงความคิดเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีในการเล่นของเด็ก นั่งข้างๆ ในขณะที่เด็กนั่งทำงานกับคอมพิวเตอร์และให้ข้อเสนอแนะในสิ่งที่เด็กกำลังทำ - ในช่วงทบทวน ตั้งคำถามให้เด็กอธิบายถึงการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี กล่าวซ้ำตามคำอธิบายและวิธีใช้ที่เด็กเล่าเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ใหญ่เข้าใจความหมายของเด็ก - ส่งเสริมให้เด็กใช้เครื่องมือต่างๆ ในการสนับสนุนการเล่นและการแก้ปัญหา ลองถามเด็กว่าจะใช้เครื่องมือทำอะไรได้อีกบ้าง เหตุผลที่จะใช้และคิดว่าเครื่องมือนี้จะเป็นประโยชน์ - ลองทำอะไรบางอย่างที่ผิดพลาด แล้วขอความช่วยเหลือจากเด็ก

1.8 ตัวบ่งชี้พัฒนาการด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

(SOCIAL STUDIES) - H

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นการสนับสนุนให้เด็กเกิดองค์ความรู้ที่จะใช้ในการอยู่ร่วมกับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัว จากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ จากครอบครัว กลุ่มเพื่อน ชุมชน และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ที่สอดคล้องกับสภาพบริบททางสังคม ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

แนวทางส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริมจากผู้ใหญ่
H1. ความแตกต่าง (DIVERSITY)	เด็กเข้าใจในความแตกต่างของผู้คน ด้านลักษณะภายนอกความสนใจและความสามารถต่างๆ	เด็กเห็นความเหมือน และความแตกต่างของแต่ละคน ลักษณะเฉพาะทั้ง เพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ครอบครัว ระดับความสามารถ และภาพลักษณ์ภายนอก พร้อมกับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ และข้อดีต่างๆ เด็กสนใจถึงสิ่งที่ทำให้ผู้คนมีความเหมือนหรือต่างไปจากตนและครอบครัว	<ul style="list-style-type: none">- กล่าวถึงสิ่งที่เด็กสังเกตพบเกี่ยวกับบุคลิกภาพของบุคคลอื่น ยืนยันสิ่งที่เด็กเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะร่วมของทุกคน ชี้จุดสังเกตของคุณลักษณะที่สามารถเห็นได้ในเพื่อนๆ เช่น มีผมสีดำเหมือนกัน- ช่วยให้เด็กตระหนักถึงความหลากหลายของบุคลิกภาพที่แตกต่างกันของผู้คน- สนับสนุนให้เด็กจำแนกลักษณะเฉพาะที่ไม่ได้พบเห็นได้บ่อยโดยทั่วไป- พาเด็กทำสมุดสมาชิกในห้องและชวนสนทนาถึงความแตกต่างเรื่อง เพศ อายุ ผม สีผิว ชุด ฯลฯ- แนะนำให้เด็กรู้จักครอบครัวอื่นและชวนเด็กสนทนาถึงความหลากหลายในลักษณะของบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว- เชิญสมาชิกในครอบครัวมา

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<p>แลกเปลี่ยนข้อมูลกับเด็กเกี่ยวกับความสนใจ และวัฒนธรรมต่างๆ อาทิ การเล่นดนตรี การเต้นหรือร่ายรำ กระตุ้นให้เด็กถามเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ งานสำคัญ หรือโอกาสพิเศษของบ้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่วยอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าทุกคนสามารถมีสิ่งที่เหมือนกันในบางอย่าง และแตกต่างกันในบางเรื่อง - กระตุ้นให้เด็กเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน
H2. บทบาทในชุมชน (COMMUNITY ROLES)	เด็กแสดงถึงการเข้าใจ บทบาทและหน้าที่อันแตกต่างกันของผู้คนในชุมชน	เด็กรู้ถึงบทบาทของสิ่งที่คุ้นเคยในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ เช่น ครอบครัว โรงเรียน เพื่อนบ้าน โดย มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และรู้ว่าทุกคนต้องการเงินในการซื้อสิ่งของและใช้ในบริการต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าไปเล่นเป็นครอบครัวที่เด็กสมมติ เลียนแบบการกระทำ สนทนาซักถามเด็กถึงสิ่งที่จะให้ทำและแสดงบทบาทสมมติตามการริเริ่มของเด็ก - จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เด็กสามารถประยุกต์ใช้ในการเล่นสมมติ ที่เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนกัน เช่น เงินปลอม สิ่งที่จะไว้ใช้จ่าย เครื่องคิดเงิน สินค้า ฯลฯ - จัดเตรียมเสื้อผ้า อุปกรณ์ในการเล่นสมมติ เช่น เสื้อผ้า รองเท้า หมวก ผ้าพันคอ ชุดทำงานของอาชีพต่างๆ - แสดงการรับรู้ว่าสินค้าและบริการที่เล่นสมมติด้วยกันนั้นมีมูลค่า ลองถามถึงราคา เมื่อ

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<p>ต้องซื้อ-ขายสินค้าว่าเท่าไรหรือจำนวนเงินค่าตอบแทนในการทำงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - อ่านหนังสือที่สะท้อนบทบาทหน้าที่ของผู้คนในอาชีพต่างๆ ทั้งที่เห็นได้ง่ายทั่วไป และอาชีพที่เด็กอาจไม่ค่อยพบเห็น - พาเด็กไปทัศนศึกษา หรือเชิญคนในชุมชนเข้ามาร่วมทำกิจกรรมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเด็ก - ส่งเสริมให้เด็กร่วมกิจกรรมวันสำคัญ การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย ทำกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านของไทย การเล่นบทบาทสมมติ การปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย รวมถึงการประกอบอาหารไทย
H3. การตัดสินใจ (DECISION MAKING)	เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ในห้อง	เด็กเข้าใจว่าทุกคนมีสิทธิในการแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็น โดยมี บทบาททั้งในการเป็นผู้นำ และผู้ตาม เมื่อผู้ใหญ่ แนะนำ เด็กจะมีส่วนร่วม ในการอภิปราย ช่วยในการคิดตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้อง	<ul style="list-style-type: none"> - กระตุ้นให้เด็กร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิด และตัดสินใจ เรื่องต่างๆ ในห้องเรียน และรับฟังคำพูดของเด็กทั้งที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ชวนกันอภิปราย - แสดงท่าทีเข้าใจและยอมรับ แม้พบว่าเด็กไม่สนใจที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจ อภิปรายร่วมกัน

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<ul style="list-style-type: none"> - รับฟังสิ่งที่เด็กพูดและอาจช่วยย้ำอีกครั้ง เพื่อให้เด็กสนใจ ทุกคนสนใจฟัง หรือ ช่วยพูด โดยปรับข้อความให้เข้าใจง่ายขึ้น - แสดงการยอมรับเมื่อเด็กตั้งใจฟังและเห็นด้วยกับความคิดของผู้อื่น และช่วยชี้จุดที่เหมือนกัน - อธิบายแนวทางและเหตุผลที่จะช่วยให้สิ่งที่เด็กตัดสินใจแก้ปัญหาประสบความสำเร็จได้ - ถามคำถามเพิ่มเติมให้เด็ก อธิบาย โดยแสดงรายละเอียดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แล้วช่วยสรุปประเด็นสำคัญโดยอาจใช้คำพูดหรือการจกรายการ - กระตุ้นให้ทุกคนช่วยระบุแนวทางปฏิบัติว่าจะทำอะไรที่ไหน อย่างไร แต่ทุกคนจะรับผิดชอบทำให้สำเร็จได้อย่างไร มีปัญหาอะไรที่จะต้องคิดไว้ล่วงหน้า หรือหาทางป้องกัน
H4. ภูมิศาสตร์ (GEOGRAPHY)	เด็กเข้าใจและระบุองค์ประกอบต่างๆ และ ตำแหน่งพื้นที่ในสภาพแวดล้อม	เด็กระบุสถานที่ที่คุ้นเคย เช่น บ้าน โรงเรียน สวนสาธารณะ และบอก เส้นทางคร่าวๆ ในการ เดินทางไป โดยอาจใช้วัตถุ สมมติเป็นตำแหน่ง หรือ สถานการณ์ในสถานที่นั้น เช่น ในมุม ศิลปะ หรือช่วงออกไป	- ระบุวัสดุอุปกรณ์ และกำหนดสถานที่ที่จะใช้ทำกิจกรรมตามกิจวัตรให้ชัดเจน และใช้จุดเดิมสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กเกิดความตระหนักถึงสถานที่ของสิ่งของหรือกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
		<p>เล่นข้างนอก แล้วบอก ลักษณะองค์ประกอบทาง กายภาพอื่นๆ เช่น ดิกราม บ้านช่อง ถนน สะพาน ในขณะที่กำลังเล่น เด็กใช้ แผนที่ง่ายๆ ในการอธิบาย และระบุตำแหน่งของวัตถุใน สภาพแวดล้อม เช่น ในพื้นที่ ห้องเรียน ที่สนามเด็กเล่น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงความสนใจเมื่อเด็กพูดถึงสถานที่ที่ครอบครัวเคยอยู่หรือเคยพาไปเที่ยว ชักถามถึงสถานที่ที่เด็กรู้จักคุ้นเคย และสิ่งที่เด็กได้พบเห็น - ใช้แผนที่ง่ายๆ หรือแผนผังของห้องเรียนในการระบุตำแหน่ง พื้นที่ และสัญลักษณ์ที่แสดงบริเวณสำหรับให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ และอาจให้เด็กช่วยติดยาละเอียดบางส่วนเพิ่มเติมภายหลัง - ขอให้เด็กช่วยจัดเก็บสิ่งของและอุปกรณ์ต่างๆ ในสภาพแวดล้อม - พาเด็กสังเกตสภาพพื้นที่ลักษณะ ตำแหน่ง ที่ตั้งของสถานที่ต่างๆ โดยจัดกิจกรรมการสำรวจ ค้นคว้า บันทึกลักษณะของสิ่งที่สังเกตพบด้วยเครื่องมือ และวิธีการต่างๆ - จัดอุปกรณ์และสร้างโอกาสให้เด็กนำเสนอประสบการณ์การรับรู้ ค้นหา ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ เรื่องราวใกล้บริเวณบ้าน สถานที่ที่เคยไปเที่ยว - พาเด็กทำกิจกรรมการศึกษา นอกสถานที่
H5. ประวัติศาสตร์ (HISTORY)	เด็กเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่มีในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต	เด็กสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต เช่น เมื่อวานนี้ ... หรือตอนที่ยังเป็นเด็ก และ	- สนทนาชักถามถึงสิ่งที่เด็กทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปแล้ว โดยใช้คำว่า ตอนแรก, จากนั้น,

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
		<p>สิ่งที่จะเกิดในอนาคต เช่น ถ้าโตขึ้น.... เด็กอธิบายลำดับขั้นตอน ของสถานการณ์หรือสิ่งที่ ได้ทำไป เช่น ตอนแรกทำสิ่งนี้ แล้วต่อมาทำสิ่งนี้...</p>	<p>ต่อมา, ถัดไป, ในเวลาต่อมา, ก่อน-หลัง ฯลฯ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชวนเด็กสนทนาถึงเหตุการณ์ที่ผ่านไป หรือสิ่งที่จะเกิดขึ้นภายใน 24 ชม. - สนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นในปีที่แล้ว - ชักชวนให้เด็กร่วมกันค้นหาข้อมูล เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของวัตถุ สิ่งของ สถานที่ หรือสิ่งสำคัญของชุมชน - เป็นตัวอย่างในการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับเวลา เช่น เมื่อวาน วันนี้ พรุ่งนี้ ก่อนหน้านั้น และหลังจากนั้น ฯลฯ
H6. ระบบนิเวศ (ECOLOGY)	เด็กเข้าใจถึงความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	<p>เด็กร่วมรับผิดชอบใน การดูแลสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียน เช่น ทิ้งขยะ รดน้ำต้นไม้ จัดเก็บสิ่งของลงในกล่อง เด็กเข้าใจว่าสิ่งที่ตนเองทำมีผลต่อการสร้าง สิ่งแวดล้อมที่ดีได้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กระตุ้นเตือนให้เด็กๆ ช่วยกันดูแลสิ่งแวดล้อม ด้วยการประหยัดน้ำ ทิ้งขยะ ให้ถูกที่ การรักษาความสะอาด การเก็บของเล่น ดูแลของใช้ส่วนตัว และส่วนรวม ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวที่เด็กสามารถทำได้ - แสดงการตอบสนองและกล่าวถึงสิ่งที่เด็กทำซึ่งแสดงออกถึงการช่วยดูแลสิ่งแวดล้อม - ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการดูแลสิ่งแวดล้อม และกระตุ้นให้เด็กทราบว่าทุกสิ่งที

ตัวบ่งชี้พัฒนาการ (KDI)	ความหมาย	คำอธิบาย	แนวทางการส่งเสริม จากผู้ใหญ่
			<p>ทำจะส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้เด็ก รับผิดชอบดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและ ภายนอกห้องเรียน - สนับสนุนการใช้วัสดุและ สิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า เช่น การทำงานศิลปะที่นำวัสดุ หรือ สิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วมา ใช้ ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ ใหม่ - จัดกิจกรรมการเพาะปลูกและ ดูแลต้นไม้ การเลี้ยงสัตว์ - ชักชวนเด็กๆ สนทนาข่าวและ เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมใน ชีวิตประจำวัน